

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**

Практикум з фаху

Методичні вказівки до практичних занять
та самостійної роботи для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми Медіакомунікації та PR
галузі знань 06 Журналістика,
спеціальності 061 Журналістика
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2025

УДК: 070 (07)

П 69

До друку

Голова вченої ради факультету освітніх, цифрових та соціальних технологій

_____ Г. А. Герасимчук

Затверджено вченою радою освітніх, цифрових та соціальних технологій ЛНТУ,

протокол № ____ від _____ 2025 року

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання на засіданні кафедри іноземної та української філології ЛНТУ,

протокол № _ від _____ року.

Завідувач кафедри іноземної та української філології _____ А.П. Мартинюк

Укладач: _____ Л. В. Жванія, кандидат філолог. наук, доцент кафедри іноземної та української філології ЛНТУ.

Рецензент: _____ Т. В. Николук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології ЛНТУ

Відповідальний за випуск: _____ А.П. Мартинюк, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземної та української філології ЛНТУ

Практикум з фаху [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Медіакомунікації та PR галузі знань 06 Журналістика, спеціальності 061 Журналістика денної та заочної форм навчання / уклад. Л. В. Жванія, Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 48 с.

Навчально-методичне видання вміщує теми практичних занять і самостійної роботи, методичні вказівки до їх виконання, а також завдання до кожної з тем, питання для самоконтролю та рекомендовану літературу.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	4
САМОСТІЙНА РОБОТА	36
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	45

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Практикум з фаху» посідає важливе місце у програмі підготовки спеціалістів медіагалузі. Це творча навчальна дисципліна передбачає поглиблене вивчення журналістських жанрів та форм, опанування методики підготовки матеріалів у ЗМІ, відповідно до стандартів світової журналістики: збалансованості, достовірності, відокремленні фактів від коментарів, точності, повноти, оперативності, а також неупередженості та аргументованості.

Мета вивчення дисципліни – навчити здобувачів вищої освіти створювати журналістські матеріали в різних жанрах з дотриманням професійних стандартів задля поширення їх на різних сучасних медійних платформах. Курс передбачає поглиблене вивчення журналістських жанрів та форм, опанування методики підготовки матеріалів для різних видів ЗМІ.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення базових журналістських стандартів;
- ознайомлення з особливостями написання журналістських матеріалів у різних жанрах;
- вивчення структурно-композиційних особливостей журналістського тексту;
- ознайомлення з методами збору, опрацювання і фактологічної перевірки інформації під час підготовки журналістського твору;
- принципи структурно-композиційного моделювання матеріалу, добірки, сторінки, тематичного випуску;
- основи літературного редагування і коректури;
- основи творення заголовків та підзаголовків;
- основи творення лідів.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття №1. (2 год.)

Тема 1. Робота над написанням тексту інформаційного характеру: коротка новина

Мета: Розглянути особливості підготовки інформаційних повідомлень.

Питання для обговорення:

1. Поняття про інформаційний привід.
2. Поняття про факт.
3. Поняття про джерела інформації. Формування бази джерел.
4. Поняття новини. Жорсткі та м'які інформаційні повідомлення.
5. Стандарти журналістики і стандарти новин.
6. Структура новини. Короткі та розширені новини.
7. Коротка новина і її побудова.
8. Правило перевернутої піраміди. Телеграфний стиль. Питання: хто? що? де? коли? як? чому?
9. Написання короткої новини на основі наданого матеріалу міжнародної тематики.
10. Обговорення студентських пропозицій та рекомендацій щодо поліпшення авторської журналістської майстерності.

Література:

1. Довженко О. Як писати новини. URL: <https://medialab.online/news/novyyny>.
2. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінсер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.

6. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано- Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-3-Жанрів-журналістики.pdf>
7. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
8. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
9. Марушкіна І. Як писати новини: посібник для журналістів. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>
10. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Робота над написанням тексту інформаційного характеру: коротка новина» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: інформаційний привід, факт, новина, лід, джерела інформації, правило перевернутої піраміди; стандарти журналістики.
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок, умінь комунікації, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Інформаційний привід - це подія, яка своєю значущістю або екстравагантністю може зацікавити читача - глядача - слухача того або іншого засобу масової інформації, стати предметом обговорення. Інформаційний привід є подією (можливо, і «псевдоподією»), що її можна використати як привід для пропагандистської кампанії або інформаційної операції.

Треба пам'ятати, що інформаційний привід – це не обов'язково якесь відкриття, унікальна інформація. Це може бути нетрадиційний погляд на факти, свіже трактування загальновідомих подій. Інформаційним приводом можуть бути суттєві зміни в житті людей. Інформаційним приводом для новинного матеріалу може бути як подія, так і ситуація. Інформаційним приводом для аналітичного, полемічного чи публіцистичного матеріалу, як правило, може бути ситуація чи проблема». Визначення інформаційного приводу в різних типах журналістики відбувається по-різному. Важливим чи неважливим інформаційним приводом для журналістики періодичних друкованих видань, радіо- та тележурналістики, журналістики інформаційних агентств, інтернет-журналістики та зображальної журналістики є та чи інша подія, ситуація, проблема визначають самостійно журналісти й редактори. При цьому інформаційним приводом для журналістики інформаційних агентств є будь-яка подія чи ситуація, яку інформаційне агентство фізично й технічно спроможне зафіксувати. URL: <https://studfile.net/preview/3270767/>

Традиційним для вітчизняного журналістикознавства є поділ жанрів журналістських творів на такі групи: **інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні**. Такий підхід зумовлений тим, що в кожному журналістському творі домінує певний основний компонент: – повідомлення про факт – інформаційні жанри; – осмислення факту (фрагментарне чи ґрунтовне) – аналітичні жанри; 21 – емоційна реакція на факт, його художня (фантазійна) інтерпретація (на логіко-понятійному чи понятійнообразному рівні) – художньо-публіцистичні жанри.

В основі будь-якого журналістського твору має бути **факт**. Саме конкретний факт з огляду на умови певної комунікативної ситуації, соціокомунікативні функції цього твору, способи відображення в ньому реальності й характеру ставлення до неї автора і зумовлюють ті змістовні, структурні, формальні властивості твору, що дають нам змогу зарахувати його до певного жанру. **Фактом** називають певний елемент дійсності, чи результат пізнання дійсності. Відповідно є факти об'єктивні та факти ґносеологічні. **Об'єктивні факти** не залежать від нашої свідомості і стосуються об'єктів природи та людської діяльності – це те, що є реально. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Інформаційні жанри є основою ЗМІ, становлять основну частину масових інформаційних потоків. Їх вважають головними носіями оперативної інформації, що дає змогу аудиторії

здійснювати своєрідний моніторинг найбільш значимих, цікавих подій у тій чи іншій сфері дійсності.

Інформаційна журналістика характеризується такими головними ознаками:

- з усіх інших видів журналістської інформації вирізняється найбільшим лаконізмом та найвищим ступенем оперативності. Потік подієвої інформації в інформаційних агентствах, в інтернеті, на радіо і телебаченні є майже безперервним;

- в основі новин є, зазвичай, певна подія, факт. Найбільша цінність і найбільша складність подієвої інформації – у достовірності факту. Тому найскладніше завдання репортера - з'ясувати правдивість відображуваного факту, події;

- неупередженість, об'єктивність подання фактів, повідомлення про події. Повідомлення про подію, повинно мати принаймні два-три джерела;

- відсутністю «шумів», тобто додаткових подробиць, від основної теми повідомлення, які відвертають увагу від головного змісту;

- невтручанням у виклад за допомогою власних суджень та оцінок. Це стосується саме подачі новин. Прибічники інформаційної журналістики радять давати оцінки устами учасників подій, експертів. Журналіст повинен уникати навіть вживання емоційно забарвленої лексики;

- максимальною популярністю викладу, доступністю мови. Фахівці радять уникати незрозумілих термінів, а у разі нагальної потреби розшифровувати їх.

На сьогодні в журналістиці традиційно виокремлюють такі **інформаційні жанри**: новина (хроніка); замітка (інформаційне повідомлення); некролог; звіт, інтерв'ю, репортаж.

URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_98.pdf

Новина. У радянській пресі цей жанр називали заміткою, та оскільки йдеться про стабільний викінчений твір, а не про щось попереднє, наприклад, про замітки, які журналіст нотує у блокноті під час засідання, то будемо називати цей жанр так, як його називають у світовій журналістській практиці – новиною. Завдання новини повідомити дві речі: про саму подію і її суспільне значення.

URL: https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Kost_2.indd-zhurnalistyka-i-tvorchist.pdf

Новина— це інформація про подію, яка є актуальною, значущою для суспільства та має потенціал вплинути на життя людей. Це те, що привертає увагу, змушує замислитися або діяти. Новини можуть бути різними за масштабом: від глобальних катастроф до місцевих ініціатив, але їх об'єднує одна мета — донести до суспільства важливу інформацію.

Не кожна подія стає новиною. Новина має відповідати таким **критеріям**:

- **Актуальність:** подія має бути сучасною, такою, що відбувається зараз або нещодавно.
- **Вплив:** наскільки вона зачіпає широку аудиторію чи має значення для певної групи людей.
- **Емоційність:** події, які викликають сильні емоції — радість, співчуття чи обурення, — часто стають новинами.
- **Конфлікт:** протистояння, суперечки чи проблеми, які потребують вирішення, також привертають увагу.
- **Унікальність:** незвичайні події чи факти викликають інтерес через свою рідкість.

URL: <https://daycom.com.ua/news/shcho-take-novina-i-chomu-zhurnalisti-rozpovidayut-pro-neyi>

Новинна замітка буває короткою і розширеною. Коротка новина містить відповіді на сім основних питань.

1. Хто зробив? (Дійова особа).
2. Що зробив? (Подія).
3. Де зробив? (Місце).
4. Коли зробив? (Час).
5. Чому зробив? (Причина).
6. Яким чином зробив? (Спосіб).
7. Звідки журналіст дізнався про те, що трапилося? (Джерело).

Відповідь на питання «Звідки дізналися?» Необхідний в тих випадках, коли журналіст не був свідком події і не може стверджувати, що сам все бачив. Посилання, звідки отримана інформація, вкаже на ступінь її достовірності.

URL: https://stud.com.ua/129576/zhurnalistyka/korotka_novina

Стандарти журналістики і стандарти новин. Достовірність. Кожне повідомлення повинно містити згадку про джерело інформації. Якщо джерело інформації сумнівне або неточне, перевага віддається надійності джерела, а не швидкості – оперативності, поширення повідомлення. Потрібно збирати інформацію з різних джерел і перевіряти її. Не варто повідомляти чутки, що не мають джерела, особливо, коли йдеться про пробні шари політиків чи фінансистів. У таких випадках

неправдива інформація може мати негативні наслідки. Інформація, опублікована в соціальних мережах, потребує обов'язкової перевірки. Джерело може бути ідентифікованим або анонімним. У певних випадках журналіст може сам виступати як джерело інформації. Тоді посилання на джерело в новині відсутнє, а всю відповідальність за її зміст юридично нестиме Агенство. Новина повинна бути точною з огляду на використання термінів, прізвищ, назв органів влади тощо. Цитати мають бути точними, прямими, не вибиватись з контексту.

Нейтральність. Агенство не має права відстоювати позицію однієї із сторін, воно лише повідомляє максимальну кількість даних. Наприклад: "...за даними профспілок, 5 000 шахтарів страйкують; згідно з інформацією Мінекономіки, не вийшли на роботу 2 000 працівників". Якщо йдеться про суперечливі факти, необхідно подати позицію двох або більше джерел. Якщо не вдається отримати одночасно думку іншої сторони, в тексті новини робиться відповідна згадка. Новина, що стосується проблеми, з приводу якої в публічній сфері є альтернативні думки, але особисто ви не змогли отримати актуальний коментар, то потрібно в довідковій формі повідомити про альтернативні думки щодо цієї проблеми. Агенство не має права висловлювати власну думку щодо тем, які висвітлює. Ми не використовуємо епітети, афоризми, порівняння, будь-які власні оціночні судження.

Оперативність. Як тільки інформацію перевірено, її треба негайно публікувати і передавати до послуг клієнтів. Цифрові технології принесли нові відтінки в розуміння оперативності в роботі журналіста. Існуюча конкуренція між журналістами, блогерами та іншими дописувачами соціальних мереж, стимулює змагання за швидкість подачі новин. Втім правило "краще бути надійним, ніж першим і помилитись" залишається актуальним. Втрата оперативності компенсується повнотою інформації та точністю її викладу.

Повнота інформації - це всестороннє розкриття теми. Тема вважається розкритою тоді, коли в читача не залишається запитань. Новини повинні містити не лише повідомлення по саму подію, але й інформацію про те, чому вона відбулась, як пов'язана з іншими подіями, який матиме вплив, що відбувалось перед тим, і чим все це може завершитись. Обов'язок журналіста Агенства – це постійний самостійний пошук нових аспектів події, про яку він повідомляє читачів. Потрібно постійно запитувати себе: «Що ще ми можемо знати з даної теми, яким має бути наступний крок в її висвітленні?» Якщо важлива тема має розвиток і Агенство висвітлювало її в декількох повідомлень, за результатами роботи дається узагальнююча новина або огляд. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>

Створення будь-якої новини починається з правильної **структури**. Для всіх новин, без винятку, застосовується принцип **перевернутої піраміди**. Правило перевернутої піраміди передбачає, що найважливіша, найсуттєвіша інформація – головне повідомлення – міститься на самому початку тексту у вичерпній, довершеній формі, а потім за принципом віддалення розміщуються все менш і менш важливі деталі та подробиці.

Перший абзац (лід) Одна з найважливіших частин новини – це перший абзац, його ще називають лідом (від англ. Lead – провідний).

Принципи написання ліда. Лід повинен містити суть новини в 1-му – максимум 2-х реченнях. Лід не повинен мати абстрактного початку. Лід не повинен містити подробиць. Лід повинен викликати у читача бажання дізнатися деталі (інтригувати). Лід повинен бути коротким (до 3-4 речень), конкретним і однозначним.

Тіло новини. Тіло новини розкриває лід у подробицях. При цьому необхідно більше додати фактів, цитат, зображень, повинні бути висновки. URL: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/Tipichnyye-oshibki-pri-napisanii-novostey-ukr.pdf>

Заголовок передає суть новини дієвим прямим і коротким реченням. Як правило, в ньому дано відповідь на запитання: хто і що зробив? Заголовок має бути унікальним, бажано, щоб наша новина не загубилась в неті. Це складно зробити, коли про подію пишуть всі. **Активний заголовок завжди кращий від пасивного.**

Приклад: Правильно: Садовий представив нового керівника КП Зелений Львів (активний залог) Неправильно: Призначено нового керівника КП Зелений Львів (пасивний залог)

У заголовку **допускається використання скорочень**, наприклад: не міська рада, а міськрада, замість Верховна Рада України – ВРУ Приклад: Правильно: Гримак скличе сесію 25 липня Неправильно: Чергове засідання сесії Львівської облради відбудеться 25 липня 10 У заголовках не зазначаємо ініціали, а у випадку відомих людей даємо лише прізвище.

У заголовках бажано уникати зайвої деталізації, а цифри варто заокруглювати. Приклад: Правильно: Середня зарплата на Львівщині за рік зросла на третину – Держстат Неправильно:

Середня зарплата на Львівщині в порівнянні з минулим роком зросла на 29,2% Заголовок не повинен починатись з прийменника або цифри.

Приклад: Правильно: Правоохоронці проводять обшук в офісі компаній Дубневичів у Львові Неправильно: В офісі Дубневичів у Львові правоохоронці проводять обшук Якщо в заголовку є думка чи висловлювання ньюсмейкера, то потрібно посилатися на джерело через тире, кому чи двокрапку. **Приклад:** ОКСІ банк став емітентом карток monobank – джерело.

Лід (від англ. lead — керувати, очолювати, займати перше місце, бути попереду) Лід передає ключову інформацію. Це - основний структурний елемент інформаційного повідомлення. Лід має обсяг два, максимум, три рядки (не більше 35-ти слів). 35 слів — це 10 секунд на прочитання, що приваблює читача й збільшує шанси, що наша новина буде помічена. В добу цифрових технологій треба прагнути робити лід, як і заголовок, максимально короткими і змістовними. Це зумовлено потребою розмістити на першій сторінці сайту якомога більше інформації. Лід має бути простим, конкретним і збудованим на фактах. Він має зацікавити, щоб читач прочитав продовження новини. Лід повинен бути завершеним і може використовуватися самостійно, оскільки часто інші медіа цитують лише лід, коли хочуть коротко анонсувати подію.

Приклад: Заголовок: Львівська ОДА витратила 160 тисяч гривень для проведення заходу "Леся – 150. Мрійниця, вершниця" Лід: Департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської обласної державної адміністрації у липні провів закупівлю послуг та товарів на загальну суму 160 932 гривень для проведення заходу "Леся-150, мрійниця, вершниця" в Судовій Вишні.

Лід є абсолютно незалежною змістовою одиницею, яку можна використати без наступних абзаців. Інформація, яку винесено в лід, також є більш вагомою за ту, яка подана у другому й наступних абзацах. Лід має відповідати на чотири фундаментальні питання: ХТО? ЩО ЗРОБИВ? КОЛИ? ДЕ? Якщо це можливо, він також має відповісти на два додаткові запитання: ЧОМУ? ЯК? У ЯКИЙ СПОСІБ? Відповідь на одне з цих ключових питань і є провідною інформацією новини.

Найкращий спосіб правильно розпочати лід — це відповісти на питання: ХТО ЗРОБИВ ЩО? Лід може змінюватись відповідно до того, яку інформацію він містить.

Як писати лід. Кращий спосіб: підмет, присудок, додаток або обставина.

Приклад: Двоє людей (хто) загинули у неділю внаслідок падіння дерева (що зробив, коли, яким чином) у Стрийському парку, у Львові, повідомила поліція (джерело). Правила Лід НЕ може бути:

- запитанням;
- написаний у негативній чи заперечній формі;
- копією заголовку;
- починатися з цитати;
- починатися з прислівника;
- починатися з вигуку або частки.

Правило: Лід віддає перевагу дієслову дії перед дієсловом стану. Не пишть: "Спокій царює в четвер, після акції протесту..." Пишть: "Спокій відновився в четвер..."

Сублід. Часом буває важко вмістити в три рядки ліда всі елементи. У таких випадках треба перемістити в другий абзац елементи, що уточнюють ситуацію, але не знайшли свого місця в ліді.

Приклад: Лід: Вантажний танкер із нафтою потонув біля затоки Босфор, у заповідних водах Чорного моря, де водяться рідкісні птахи, занесені до Червоної Книги,— повідомляє морська поліція Туреччини.

Сублід: Судно "Академік Курчатов", що перевозило 20 000 тонн рідкого палива, потонуло близько 4 години ранку, залишивши нафтову пляму, яку доведеться прибрати 8-ма очисними спорудами впродовж трьох днів,— заявляють санітарні служби Анкари.

Пам'ятайте: навіть найдосвідченіші фахівці світових агентств часто переробляють лід перед тим, як дати його допублікації. Оскільки форма ліда не є природною формою, яку використовують люди при спілкуванні.

Приклад: Для звичайної людини логіка викладу події була б наступною: Літак вилетів з аеродрому - він розбився - всі загинули. Для журналіста агентства грамотний порядок викладу є зворотнім: "Всі пасажери загинули о 16.00, в четвер внаслідок авіакатастрофи біля N."

Джерела. Правило: новина повинна обов'язково містити джерело, звідки її отримано (атрибуцію). Джерело має бути максимально точним. Оцінки, коментарі, припущення мають бути процитовані в такий саме спосіб, як і повідомлення про подію.

Джерелом може виступати як компетентний співбесідник, так і сам журналіст, але це має бути чітко видно з повідомлення. Зовнішнє джерело інформації може бути:

- прямим або непрямим
- ідентифікованим або неідентифікованим.

Прямі джерела Це такі джерела, до яких Агентство має безпосередньо доступ.

Наприклад: - прес-служба міської ради, інших державних органів і органів місцевого самоврядування;

- свідок події;
- політики і державні діячі під час публічних виступів;
- прес-релізи, заяви для преси.

Коли ми цитуємо інші ЗМІ треба уточнювати їхнє політичне забарвлення або засновника. Наприклад: приватне інтернет-видання "ZIK".

Коли йдеться про фізичних осіб (які беруть участь у події, є безпосередніми свідками, коментують факт), їх треба персоніфікувати максимально детально.

Непрямі джерела. Джерело, що цитується як безпосередній свідок події. Наприклад: "повідомляє Інтерфакс, який цитує "урядові кола" "...вважає мер Вроцлава, процитований агентством РАР" "... повідомляє Львівське обласне телебачення, посилаючись на обласну прокуратуру". Важливо, за можливості, характеризувати непрямі джерела, які використовуються в інформації. Це робиться для підкреслення певних нюансів, які, безумовно, мають бути абсолютно точними. Наприклад: "... згідно з публікацією незалежного тернопільського агентства "Свобода"; "... заявляє газета "Ратуша", відома своєю критикою міського голови Львова Андрія Садового".

Ідентифіковані джерела Це таке джерело, яке має точні ім'я, прізвище, професію, посаду тощо. Наприклад: "... народний депутат, член фракції Слуги народу Ростислав Тістик".

Неідентифіковані джерела. Треба уникати неідентифікованих джерел, їх краще використовувати як підказку для пошуку інформації. Неідентифіковані джерела передбачають лише завуальовані формулювання. Наприклад: "...зазначають джерела, зацікавлені у подальшій ескаляції конфлікту". URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>

«Жорсткі» та «м'які» інформаційні повідомлення. В «жорстких повідомленнях» домінує інформаційний фактор «значення» — у зв'язку або з *масштабом*, або з *наслідками* якоїсь події. «Жорсткі повідомлення», побудовані за принципом «перевернутої піраміди», є основними в інформаційній журналістиці англосаксонського гатунку. Вони прив'язані до актуальності; це означає, що вони стосуються подій, які сталися протягом останніх 24 годин. «Жорсткі повідомлення» пристосовані не лише до часового ритму медіа, а й до тих схем, на які загалом орієнтується журналістика. Інформаційну цінність при цьому отримують такі події, які мають актуальний привід і початок та закінчення яких можна чітко визначити. Здебільшого вони позначені подвійними можливостями: здобуття або втрата голосів на виборах, перемога чи поразка спорту. Цим схемам інформаційна журналістика підпорядковує також більш складні, комплексні події, так що результати роботи кореспондента залишають особливе враження, ніби вони грубо вирізьблені з дерева. Традиції інформаційних кореспонденцій, що втискують «жорсткі повідомлення» в рамки суворої структури та організації фактів, викликають критичні зауваження передовсім тоді, коли в жертву викладу та зображенню приносять зрозумілість. Тому зростає тенденція, передусім у бульварних медіа, відходити від суворих схем побудови, звертатися до оповідного стилю, щоб забезпечити більший інтерес аудиторії. А це зумовлює виникнення гібридних форм і створення власного інформаційного стилю в усіх тих випадках, коли мова йде не про визначні події, а про «людське», що, як вважають, викликає більший інтерес публіки. Якщо домінує інформаційний фактор «значення», то ЗМІ, орієнтовані на новини, як-от наприклад загальнонаціональні щоденні газети, обирають формалізовану структуру. На відміну від них бульварні медіаможуть подавати всі інформації у формі «**м'яких повідомлень**». Ці «м'які повідомлення» не мають чіткого принципу побудови. Тут свідомо використовують такі стилістичні засоби, як оповідні елементи та вирази з повсякденної розмовної мови, наприклад, «коняка», «перехилити чарку», «найкрутіше» або «розмазати».

Часто «м'яке повідомлення» лише спирається на актуальну вихідну інформацію, а для її подання використовують розважальні елементи. За допомогою такої суміші свідомо активізують інтерес аудиторії. Подібна спекуляція «людським інтересом» призводить до того, що навіть про катастрофи, аварії та злочини розповідається у формі «м'яких повідомлень». «М'які повідомлення» найчастіше базуються на певних елементах інформаційного фактора «людський інтерес»: незвичність, курйозність, тварини, боротьба, трагедія, гумор та - особливо у бульварних виданнях — секс у всіх варіантах повідомлень. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%>

[B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf](https://www.znaika.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/2020040180.pdf)

Практична частина:

Напишіть коротку новину на основі обраного вами зі ЗМІ матеріалу міжнародної тематики, застосовуючи правило перевернутої піраміди.

Практичне заняття № 2. (4 год.)

Тема 2. Робота над написанням тексту інформаційного характеру: розширена новина

Мета: Розглянути особливості підготовки інформаційного матеріалу.

Питання для обговорення:

1. Правила побудови журналістських текстів: правило пісочного годинника, ромба.
2. Розширена новина і її побудова. Ядро, деталь, бекграунд.
3. Схеми розширених новин.
4. Коментарі у розширених новинах
5. Принципи наближення інтересів.
6. Індекс туманності.
7. Можливості соціальних мереж у пошуку новин для журналістів.
8. Фейкові та маніпулятивні новини.
9. Написання розширеної новини на основі наданого матеріалу міжнародної тематики.
10. Обговорення студентських пропозицій та рекомендацій щодо поліпшення авторської журналістської майстерності.

Література:

1. Довженко О. Як писати новини. URL: <https://medialab.online/news/novyny>.
2. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проєкт Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
6. Копистинська І. М. Жанри журналістики. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
7. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
8. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
9. Марушкіна І. Як писати новини: посібник для журналістів. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>
10. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Робота над написанням тексту інформаційного характеру: розширена новина» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: розширена новина, ядро, деталь, бекграунд.
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;

- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Розширена новинна замітка - це новина, яка містить крім відповідей на основні сім питань додаткову інформацію про подію. Додатковою інформацією служать відповіді на наступні питання:

1. Ну і що? (*Значення*).
2. Що буде? (*Прогноз*).
3. Як розвивалося подія? (*Сюжет*).
4. Чого хочуть дійові особи? (*Позиції сторін*).
5. Що було в подію найбільш яскравого? (*Цікаві подробиці*).
6. Що послужило умовами для події? (*Обставини*).
7. Що думають фахівці? (*Експертна оцінка*).
8. Скільки подібних подій вже сталося? (*Статистика*).
9. У чому раніше були замішані дійові особи? (*Передісторія*).

Цей список питань не є вичерпним і може бути доповнений. Однак відповідей і на ці питання досить, щоб розповісти про подію розгорнуто. Для впорядкування інформації в розширеній новинній замітці її (інформацію) ділять на три складові: ядро, деталі і бекграунд.

Ядро - це суть події. Ядро відповідає на питання «Що?», «Де?», «Коли» і «Ну і що?» (Що де коли сталося і що сталося означає?), А також на якісь ще питання, якщо вони дуже важливі. Наприклад, якщо інцидент пов'язаний зі знаменитістю, в ядрі буде відповідь на питання «Хто?» Якщо ж подія веде до іншої події, яке тепер станеться з великою ймовірністю, в ядрі буде відповідь на питання «Що буде?»

Деталі - це подробиці події. Сюди входять сюжет події, цікаві подробиці, обставини, а також позиції сторін і оцінки експертів. При висвітленні конфліктів надання слова обом сторонам обов'язково. Якщо будь-яка зі сторін недоступна (неможливо додзвонитися, відмовляються спілкуватися), її позиція дається за непрямыми джерелами: колишні виступи, документи (рішення органів влади), дії.

Якщо ми пишемо про висловлювання ньюсмейкер *A* щодо будь-яких дій або висловлювань ньюсмейкер *B* (це може бути людина або організація), то повинні надати ньюсмейкеру *B* можливість висловити свою точку зору якомога швидше.

Експерти в розширеній новинній замітці необхідні, так як журналісту заборонено самостійно робити оцінки того, що сталося. Журналіст, як правило, не є професіоналом в тій сфері, про яку пише, і для аудиторії набагато важливіше буде дізнатися думку по-справжньому компетентного людини. Вимоги до експертів - компетентність і незалежність від учасників конфлікту. Наприклад, експертом з виборів не може бути політтехнолог, пов'язаний якимись відносинами з одним з кандидатів. Часто буває, що всі компетентні експерти не незалежні. У такому випадку потрібно протиставити оцінки експертів з одного і з іншого боку. Наприклад, провладних і опозиційних політологів.

Бекграунд - це інформація, безпосередньо не пов'язана з цією подією, але дозволяє це подія краще зрозуміти. Бекграунд буває статистичним, історичним і контекстуальним. Статистичний бекграунд вбудовує подія в ряд йому подібних. Наприклад, якщо журналіст пише про катастрофу літака, в якості статистичного бекграунду можна згадати, скільки літаків розбилося з початку року, скільки літаків розбилося в цій країні, в цьому районі, цієї моделі, з цієї причини. Статистичний бекграунд - це не обов'язково загальне число аналогічних подій. Такі підрахунки є не завжди, і журналіст може обмежитися згадкою про декілька стали йому відомі випадки.

Історичний бекграунд оповідає про те, що раніше було з учасниками даної новини. Наприклад, які раніше інциденти були пов'язані з розбився літаком або з його екіпажем. Якщо ми пишемо про пограбування банку, історичним бекграундом буде згадка про минулі пограбування цього банку (якщо вони були) і про минулі злочини цих грабіжників (якщо вони спіймані або хоча б відомі). Іноді новина стає придатною до публікації тільки завдяки історичний бекграунд. Наприклад, якщо пограбування банку саме по собі не примітно, однак з'ясувалося, що банк вдруге грабують одним і тим же способом і керівництво нічого з цього приводу не робить.

Контекстуальний бекграунд - згадуємо в замітці іншу подію, що змінює значення новини.
URL: https://stud.com.ua/129577/zhurnalistika/rozshirennya_novini

Принципи побудови журналістських текстів. Є події, в яких більш важливо не «що сталося», а «як відбувалося». Новини про такі події називають «м'якими» на протизагу «жорстким»

новинам, в яких важлива суть, а не процес. Зазвичай це новини про трагедії і курйози. Опис того, як подія відбувалася, дає можливість читачеві пережити його, а не тільки дізнатися, що десь сталося щось трагічне або курйозне.

При написанні м'яких новин використовують композиційну схему «пісочний годинник» - поєднання «перевернутої» і «звичайної» піраміди. Нагадаємо, що перевернута піраміда - це розповідь про подію від більш важливого аспекту до менш важливого, з порушенням хронології, або «антіісторія». Звичайна ж піраміда - це розповідь про подію за хронологією, або «історія».

Верхня частина «пісочного годинника» - це перевернута піраміда. Там в стислому вигляді викладається суть події. Ця частина замітки необхідна для тих читачів, хто не дуже цікавиться подією і кому досить бути в курсі справи. Ця частина невелика - зазвичай 15-20% обсягу замітки.

З'єднання вершин перевернутої і прямої пірамід - точка переходу. Тут починається розповідь про подію від початку до кінця. Точка переходу може позначатися такими фразами, як «за словами очевидців, все відбувалося так». Можна також обійтися без вступної фрази і починати розповідь про подію відразу після викладу її суті. URL: https://stud.com.ua/129578/zhurnalistika/myaka_novina

Принцип ромбу використовується для написання аналітичних матеріалів (стаття, огляд, аналітична кореспонденція, рецензія, лист, інколи його використовують для написання репортажу). Такий матеріал може починатися з повідомлення, життєвої історії, випадку, що стали причиною для написання матеріалу, а далі переходить до основної інформації – проблемі, якій присвячений матеріал. Матеріал може подаватися як суцільним текстом, так і бути розбитим на блоки під окремими заголовками, що зробить його легшим для сприйняття читачами. URL: <https://studfile.net/preview/7037770/page:12/>

Шість правил наближення інтересів.

а) правило географічного наближення (його друга назва – «правило вбивчих кілометрів»): чим далі від місця, де живе людина, відбувається подія, тим менше шансів, що новина видаватиметься цікавою. Смерть сусіди з рідного села завжди хвилює більше, ніж загибель тисячі людей десь за океаном.

Якщо ж подія таки відбулася далеко від помешкання більшості читацької аудиторії, можна використати ось такі прийоми, щоб усе-таки привернути увагу читачів (глядачів):

- *зробити наголос на наслідках цієї події для читача;*
- *підкреслити участь у події людей з його міста або країни;*
- *надати слово комусь з місцевих авторитетних діячів (лідерів думок), щоб прокоментувати даний факт;*

порівняти подію, що описується, з тією, що колись сталася в рідних для читача (глядача) краях;

б) правило хронологічного наближення передбачає:

- щоб насамперед друкувалися важливі новини про події, які відбуваються сьогодні чи завтра;
- події, що сталися вчора і, щонайбільш, позавчора, можуть також бути відображені, але з прогнозом на майбутнє;
- інформацію про давнину або про надто віддалені в майбутньому події не можна подавати великим обсягом (якщо мова не йде про спеціалізоване історико-культурологічне видання або відповідну програму).

Визначено, що люди більше цікавляться тим, що відбудеться завтра, ніж учорашніми подіями. Відповідно, інформацію краще орієнтувати в майбутнє, ніж у минуле, і робити акценти на прогнозах.

Зважаючи на це, журналістам рекомендується таке:

- *заголовок, вріз, початок тексту краще орієнтувати на найближче майбутнє – тобто акцентувати увагу на наслідках події;*
- *перед тим, як починати, варто спробувати відповісти собі на запитання: що нового вносить ця подія в життя мого читача?*
- *у заголовку краще вживати дієслова в майбутньому, ніж у минулому часі;*
- *прямий хронологічний виклад події не бажаний;*

в) правило емоційного наближення: усе, що впливає на почуття, емоційний стан людини (лякає її, тішить, сердить, провокує сентиментальні згадки, асоціації з рідними, коханими, друзями, країнами тощо), може зіграти на інформацію позитивно. Це підтверджується стабільною цікавістю читачів усього світу до матеріалів про кохання і зраду, стосунки між батьками і дітьми, а також – популярністю рубрик про здоров'я. Інформація, наскільки це можливо, має зворушити читача (слухача, глядача).

- *намагайтеся вмістити в заголовку, зачині, врззі і навіть закінченні найбільш людські, "життєві" елементи;*
- *якщо тема надто технічна і вимагає серйозного, ясного заголовку, треба будь-що максимально олюднити початок тексту, роз'яснити, який зв'язок має новина з життям звичайних людей;*

г) правило наближення за специфічними інтересами кожне видання (кожна програма) визначають для себе окремо. Це інтереси, пов'язані із соціальною або національною, віковою або статевою належністю, з віруванням, професією, грошима, дозвіллям тощо. Так, національна газета може ставити більше акцентів на питаннях національної культури й мови, історії, фольклору, етнографії тощо; видання для селян – на питаннях, пов'язаних із сільськогосподарським виробництвом та життям українського села взагалі; молодіжна газета чи програма – на сучасній музиці, моді, проблемах навчання, молодіжній субкультурі; церковна газета – на питаннях віри, релігійних свят і обрядів; видання для пенсіонерів – на різних аспектах законодавства про пенсійне забезпечення, соціальні пільги та гарантії, проблемах лікування, геронтології тощо; жіночі видання – на проблемах материнства, виховання дітей і стосунків у сім'ї, косметології, кулінарії, моди і т. ін.

- *для того, щоб не втратити читача (глядача, слухача), відповідний засіб масової інформації мусить проводити регулярні анкетування електорату. Залежно від їх результатів журналісти віддаватимуть перевагу тим чи іншим тематичним рубрикам;*

д) правило наближення за принципом популярності базується на тому, що популярні люди – артисти, співаки, політичні діячі, спортсмени – завжди привертають увагу звичайної людини. Інтерес виникає на контрасті: людей вабить блискучий, багатий, недосяжний світ "зірок";

е) правило наближення за принципом рідкісності виходить з того, що рідкісні, дивні, екзотичні факти чи явища теж приваблюють читацьку (глядацьку, слухачьку) аудиторію. URL: <https://studfile.net/preview/10322526/page:3/>

«Індекс туманності». Для журналістів спеціально розроблено індекс, який визначає легкість прочитання. Методика визначення "індексу туманності" така: треба взяти частину тексту обсягом 150 слів. Це краще робити на комп'ютері, адже в текстових програмах є спеціальна функція підрахунку слів, знаків тощо. Потім з'ясовуємо середню кількість слів у реченні. Після цього підраховують кількість слів, які мають три й більше складів. Цю цифру визначають у відсотках від загальної кількості слів. Отримані два результати підсумовують та ділять на 2,5. Розглянемо це на прикладі. Якщо середня кількість слів у реченні становить 12, а відсоток слів із трьома та більше складами – 18, цей показник дорівнюватиме: $(12 + 18) : 2,5 = 12$. «Індекс туманності» таких відомих іноземних журналів, як "Тайм" і "Уолл стрит джорнел" становить у середньому 11. У "Рідерз дайджест", котрий має найбільший у світі наклад у 20 млн примірників щомісяця, – 10. Якщо ви хочете, аби ваше видання не відлякувало читачів, а навпаки, приваблювало їх, треба уникати індексу понад 12.

Можливо, хтось зауважить, що українська мова відрізняється від англійської. Довші слова, інша структура речень... Але є й відчизняні приклади малих індексів. Український журнал "Гранд" вважає, що краще зменшувати цей показник, адже саме це й буде ознакою нової генерації видань XXI ст. До речі, "Гранд" має "індекс туманності" лише 9, як стверджує його редакція. Також визначено, що мова людини з великим словниковим запасом розмаїтіша та багатша, ніж мова того, хто оперує меншою кількістю слів. Для підрахунку словесної розмаїтості також складено спеціальні формули. Наприклад, у газетній мові було нараховано всього 44000 слів, а в одному тексті – 6000. Отже, індекс саме для цього тексту становить $6000 : 44000 = 0,136$. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=427>

Практична частина:

Написати розширену новину на основі обраного вами зі ЗМІ матеріалу міжнародної тематики, застосовуючи принцип перевернутої піраміди.

Практичне заняття № 3. (4год.)

Тема 3. Особливості створення інформаційного тексту: проблемно-тематичний підхід

Мета: Розглянути особливості підготовки інформаційного матеріалу різної тематики.

Питання для обговорення:

1. Заголовки журналістських матеріалів, їхні типи.
2. Інформаційний та привабливий заголовки.

3. Номінативний та предикативний заголовки.
4. Лід та закінчення. Прямий та зтяжний ліди.
5. Типи прямих дідів. Типи зтяжних лідів. Типи кінцівок тексту.
6. Підготовка інформаційних матеріалів політичної, культурологічної, екологічної, спортивної, економічної, науково-технологічної тематики.
7. Обговорення студентських пропозицій та рекомендацій щодо поліпшення авторської журналістської майстерності.

Література:

1. Довженко О. Як писати новини. URL: <https://medialab.online/news/novyny>.
2. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
6. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
7. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
8. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
9. Марушкіна І. Як писати новини: посібник для журналістів. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>
10. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Особливості створення інформаційного тексту: проблемно-тематичний підхід» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: номінативний та предикативний заголовки; прямий та зтяжний лід; заголовковий комплекс;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Типи заголовків:

1. **Інформаційний**, який найчастіше використовується у подієвій інформації. Такі заголовки повідомлень є фактично стислим викладом їхнього змісту. Ось деякі приклади: "У Києві у два рази підвищений тариф на водокористування", "Сімферопелець, який дожив до 101 року, загинув, потрапивши під машину", "Невелике село у Хмельницькій області взяте під контроль у зв'язку з випадком захворювання на дифтерію".

2. **Спонукально-наказовий**. Досить поширений у тоталітарній журналістиці з її директивним характером, хоча трапляється і у сьогоденній практиці. Наприклад: "Нашим берегиням — увагу і любов" ("Молода Галичина").

3. **Проблемний** найбільше, зрозуміло, поширений у відповідного виду публікаціях. Стилiстично він може бути виражений у формі питального речення: "Забракло "пороху" в порохівницях?" ("Молодь України"), зіставленні двох явищ, наприклад, "Інститут президентства і нові політичні технології" ("Зеркало неділі") тощо.

4. **Констатуючо-описовий** трапляється теж часто як у назвах певних публікацій, так і телепередач, наприклад, "За двома тендітними студентками полювало 40 офіцерів держбезпеки...", "Мер вирушає на війну" ("Молодь України"), "Світ єдиноборств" (ЛТБ).

5. **Рекламно-інтригуючий** заголовок завжди має певний елемент загадковості, несподіваності, навіть сенсаційності. Характерний приклад: "Стюардеса влетіла. В літературу..." -

так названа замітка про те, як американська стюардеса стала автором популярних романів. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20.%D0%97%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B0%20%D0%92.2008p.df.pdf>

Важливість заголовка пов'язана з тим, що ймовірність його прочитання - більше 90%. І якщо увагу читачів залучити за допомогою заголовка не вдалося, стаття швидше за все виявиться непрочитаною.

Функцій у заголовка дві - **інформативна і контактна**. Він повинен повідомити читачеві, про що стаття, і спонукати його цю статтю прочитати. Тому вимоги до заголовку в загальному вигляді такі: бути достатньо привабливим, щоб зацікавити читачів, але не дезорієнтувати їх, обіцяючи те, чого насправді в статті немає.

За формою заголовки поділяються на **номінативні та предикативні**. Номінативний заголовок є неповною пропозицією, складається з фрази з двох іменників або іменника і прикметника. Номінативний заголовок зазвичай містить оцінку новини і супроводжується підзаголовком - поширеним пропозицією, викладає її суть.

Предикативний заголовок – є, навпаки, повною пропозицією.

«Заголовний комплекс» - це комбінація заголовка, підзаголовка і (не завжди) назви рубрики. Заголовний комплекс дозволяє не перевантажувати заголовок, а зосередити увагу на виконанні ним контактної функції, переклавши інформативну функцію на підзаголовок. Якщо ж вводиться ще й рубрика, то вона бере на себе інформування про тему (проблемна ситуація, викладена в статті), дозволяючи підзаголовку зосередитися на ідеї (який вихід пропонується з цієї проблемної ситуації). При написанні заголовного комплексу потрібно стежити, щоб в різних його елементах не повторювалися однакові слова.

Вимоги до заголовку такі. Заголовок повинен:

- Бути ясним висловлюванням;
- Містити в собі основну ідею тексту;
- Не суперечити змісту матеріалу;
- Бути коректним, захоплюючим і зрозуміло сформульованим;
- Зачіпати інтереси читача.

До невдалих заголовків відносять "нульові", "подвійні" і заголовки- коментарі. "Нульовий" заголовок щось має на увазі, але що саме - для читачів залишається загадкою. Подібне відбувається, коли в якості заголовків використовують банальні крилаті фрази, прислів'я, приказки, гасла.

"Подвійний" заголовок - це висловлювання, в якому об'єднані відразу два аспекти теми. В результаті він виявляється довгим за формою і заплутаним за змістом. У таких випадках рекомендується або відмовитися в заголовку від одного з аспектів, або з однієї статті зробити дві, кожен зі своїм заголовком.

Заголовки- коментарі недоцільно використовувати в інформаційних статтях. У читачів може скластися враження, що їм нав'язують чийсь думку і готують до сприйняття викладеної в статті інформації під певним кутом. Крім того, в заголовках небажано вживати складні синтаксичні конструкції і віддаляти один від одного пов'язані між собою слова, наприклад визначення і визначається слово. Також не рекомендується вживати в заголовку багатозначні і невідомі широкому загалу слова. До використання цитат в якості заголовків також слід підходити вкрай обережно. Тільки в інтерв'ю і портретах подібні заголовки однозначно вважаються доречними.

Наступний елемент статті - лід - Це перший абзац тексту, як правило, виділений жирним шрифтом. Завдання ліда - втримати читача, запропонувати йому настільки захоплюючу інформацію, щоб він продовжив читання статті.

При всьому різноманітті варіантів написання Ліди поділяються насамперед на **прямі** (англ. Direct) і **затяжні** (англ. Delayed). У прямому Ліді повідомляються найважливіші аспекти події. Цей тип зазвичай використовують при написанні новинних заміток. Більшість лідів в щоденних новинах прямі. Їх перевага - можливість відразу ж викласти суть новини. Навіть якщо читач обмежиться прочитанням ліда і не буде заглиблюватись в текст статті, він все одно виявиться поінформованим про подію.

Затяжні ліди передають атмосферу історії, про яку буде розказано в статті. Цей різновид використовується в таких жанрах, як спеціальний репортаж. Як правило, затяжні ліди зустрічаються в щотижневих виданнях, які, на відміну від щоденних газет, частіше читаються, ніж проглядаються. До того ж тижневики фокусують свою увагу не на новинах, оскільки тут вони не в змозі конкурувати з щоденними газетами і тим більше з електронними ЗМІ, а на значенні події або її побічних аспектах. У цих випадках затяжні ліди дозволяють читачам налаштуватися на сприйняття статті, згадати і ще раз пережити вже відому подію.

Прямі ліди поділяються на **узагальнюючі, модифіковані, обгорткові і розколоті**. Узагальнюючий лід містить відповіді на всі шість основних питань новини (Хто? Що? Де? Коли? Чому? Яким чином?). Він хороший тим, що відразу вводить читача в курс справи. Недолік же його - перевантаженість інформацією, коли в кілька пропозицій намагаються втиснути всі відомості про подію. В інших випадках рекомендується писати модифікований лід, в якому увага зосереджена на 2-3 аспектах новини. Зазвичай це відповідь на питання "Що?", До якого додаються відповіді на питання "Хто?", "Де?" або "Коли?", якщо вони є важливими для даної новини. Модифікований лід також може бути присвячений відповіді на питання "Чому?" або "Яким чином?", якщо найважливіша інформація в статті - про причини того, що сталося або про те, як подія відбувалася. Модифікований лід також використовують, якщо новина дуже складна і в чистому вигляді непосвяченому читачеві незрозуміла. Тоді доводиться починати з її інтерпретації.

У багатопредметній новині, коли в одній статті повідомляється відразу про декілька подій, лід може бути обгортковим або розколотим. Обгортковий лід охоплює відразу кілька подій. Потім в статті докладно розповідається про кожного з цих випадків. Розколотий лід, навпаки, присвячений тільки одній з цих подій, а наступні події потім вводяться в статті зі своїми власними лідами.

Затяжні ліди підрозділяються на **сценічні, розповідні, анекдотичні і ситуативні**. Сценічний лід присвячений опису місця події, сцени або яскравої деталі-символу. Читача відразу поміщують в центр події, дають можливість відчути атмосферу того, що відбувається. Якщо сценічний лід статичний, то розповідний розповідає про початок події. До опису місця тут додається опис дійових осіб, які починають щось робити і стикаються з якимись перешкодами. Невипадково подібним прийомом користуються автори детективних романів з тією лише різницею, що вони пишуть про вигадані події, тоді як журналіст - про дійсні.

Анекдотичний лід (від англ. Anecdote - коротке оповідання, історія) - це інформація про завершеному подію, що ілюструє тему статті. До анекдотичних лідів потрібно підходити з обережністю, оскільки невдало підібрана історія може дезорієнтувати читача, створивши у нього неправильне уявлення про те, що його чекає в статті. Таким чином, рекомендується наступний тест: дати прочитати викладену в ліді історію своїм колегам, які не знають тему матеріалу, а потім запитати їх, чому присвячена стаття. Якщо тему статті назвуть правильно, лід можна залишати. Якщо ні, значить, від нього потрібно або відмовитися зовсім, або перемістити цю історію всередину тексту.

Ситуативний лід являє ситуацію без описів, дій і героїв. Ситуативний лід - це загальний план події, і, як правило, він менш вдалий, ніж великий план - сценічний або анекдотичний лід. Тому його використовують лише в тих випадках, коли немає можливості написати ліди інших типів.

Існують також ліди, які вживати в статтях небажано, - тематичний, запитальний, цитатний і есеїстичний. Тематичний лід поганий тим, що ставить на перше місце не суть події, а інформацію про те, що ця подія відбувалася. Наприклад, стаття починається не з того, що депутати прийняли закон, що серйозно змінює життя людей, а з того, що депутати зібралися на засідання парламенту. Про закон же буде сказано десь в глибині статті, куди більшість читачів просто не доберуться, так як припинять читати цю статтю вже після першого речення ліда.

Запитальний лід, як впливає з його назви, починається з питання. Питання ж в ліді доречно лише в тому випадку, якщо воно стосується фундаментальних основ людського буття і читачеві пропонується про це задуматися. У всіх інших випадках питання в ліді небажані, тому що, як сказано в одному із зарубіжних посібників з журналістики, читачів цікавлять відповіді, а не питання.

Небажаність цитатного ліда пов'язана з тим, що журналіст своїми словами може викласти суть новини і передати тему статті набагато краще, ніж за допомогою слів персонажа. Цитатні ліди доречні тільки у виняткових випадках, коли слова героя матеріалу звучать особливо інтригуюче.

Есеїстичний лід - це міркування журналіста, а також висловлювання ним своєї думки. Міркування журналіста читачам, як правило, нецікаві, оскільки вони читають тексти насамперед заради фактів. А думка на початку статті допустима тільки в коментарі. У матеріалах всіх інших

жанрів вона буде визнаною як спроба журналіста нав'язати читачам свою думку, причому не засновану на фактах. Тому есеїстичний лід може викликати відторгнення, яке пошириться на всю статтю.

Оптимальний розмір ліда - 30-40 слів або 250-350 знаків. Ліди обсягом понад 500 знаків однозначно вважаються перевантаженими і такими, що потребують скорочення. Скорочують лід, переносячи частину викладеної в ньому інформації в основний текст статті.

Кінцівка - це завершення історії, футуристична - погляд в майбутнє, поетична - символ, який породжує інсайт, кінцівка-висновок - умовивід журналіста, кінцівка-розгадка - розкриття секрету. Завершення кола - це повернення в кінці статті до того, що було на початку, кінцівка- "краватка" - прив'язка закінчення до якогось елементу всередині статті, кінцівка-мобілізація - заклик до читачів щось зробити. URL: <http://um.co.ua/10/10-13/10-132265.html>

Практична частина:

Написати м'яку розширену новину на основі обраних вами зі ЗМІ матеріалів політичної, культурологічної, екологічної, спортивної, економічної, або науково-технологічної тематики, застосовуючи принцип пісочного годинника.

Практичне заняття № 4. (4 год.)

Тема 4. Робота над написанням розширеної новини на основі реальної події

Мета: Опанування навичками написання розширеної новини.

Питання для обговорення:

На основі відвідання певного заходу і участі в тих чи інших подіях (фотовиставка, картинна галерея, спортивні змагання, прес-конференція, презентація видання тощо) студенти готують розширену новину.

Література:

1. Довженко О. Як писати новини. URL: <https://medialab.online/news/novyny>.
2. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
6. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
7. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
8. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
9. Марушкіна І. Як писати новини: посібник для журналістів. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>
10. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Робота над написанням розширеної новини на основі реальної події» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: спостереження, вивчення документів і джерел, інтерв'ю;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Методи збирання інформації. Журналістика — це передусім збирання інформації. Лише на базі зібраної зовнішньої інформації можливе виготовлення внутрішньої інформації, тобто створення власної концепції подій. У переважній же більшості випадків журналістика займається пошуком новин у інформаційних джерел і оприлюдненням, публікацією (тобто, донесенням до публіки) повідомлень про них. Існує лише три методи збирання зовнішньої інформації:

1. спостереження;
2. вивчення документів і джерел;
3. інтерв'ю.

I. Спостереження — пасивний метод збирання інформації. Сутність його полягає в тому, щоб, дивлячись, помічати кого- чи що-небудь, звертати увагу на когось, щось.

Кожен журналіст мусить бути пильним, уважним до деталей спостерігачем. У багатьох випадках спостереження є початковим етапом підготовки матеріалу, є поштовхом, який народжує потім обширний задум статті чи нариса, призводить до журналістського розслідування.

II. Вивчення документів і джерел — важливий етап роботи журналіста над складними, не репортерськими, а аналітичними матеріалами. Як відомо, однією з найважливіших ознак журналістики як масово-інформаційної діяльності є документалізм. Якщо спостереження (так само, як і інтерв'ю) постачає журналістові суб'єктивні знання, то документи, навпаки, дають точну, об'єктивну інформацію. Працюючи в межах певної теми, журналіст мусить весь час її вивчати, поглиблювати свої знання з певної галузі життя, ознайомлюватися з новинками літератури й періодики.

III. Інтерв'ю. Це головний метод збирання інформації в журналістиці, сутність якого полягає в здобутті новин і повідомлень шляхом усного спілкування суб'єкта (журналіста) з об'єктом (політичним діячем, науковцем, митцем чи просто цікавим співрозмовником). Уважається, що цей метод дає від 80 до 90 відсотків потрібної журналістові інформації. Зрозуміло, що метод інтерв'ю слід відрізнити від журналістського жанру під такою ж назвою, сутність якого полягає в драматургічній (діалогічній) побудові матеріалу за формою: запитання — відповідь. URL: <https://studfile.net/preview/3270767/#2>

Практична частина:

На основі відвідання певного заходу і участі в тих чи інших подіях (фотовиставка, картинна галерея, спортивні змагання, прес-конференція, презентація видання тощо) написати розширену новину, використовуючи принцип перевернутої піраміди.

Практичне заняття № 5. (4 год.)

Тема 5. Аналіз студентських інформаційних повідомлень

Мета: Проаналізувати інформаційні повідомлення створені студентами

Питання для обговорення:

Ознайомлення із журналістською інформаційною творчістю студентів у вигляді рукописів і застосування маркерів аналізу з метою поліпшення авторської журналістської майстерності.

Література:

1. Довженко О. Як писати новини. URL: <https://medialab.online/news/novyny>.
2. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проєкт Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
6. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано- Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>

7. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
8. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
9. Марушкіна І. Як писати новини: посібник для журналістів. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>
10. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Аналіз студентських інформаційних повідомлень» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: аналіз; «фальшивий баланс»; стандарти журналістики;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Основні маркери аналізу інформаційних повідомлень: оперативність (своєчасність), достовірність, перевірка фактів (фактчекінг), важливість, неупередженість, збалансованість, аргументованість, логічна вмотивованість, мовно-стилістичний стандарт;

Оперативність: вимоги професійних стандартів. Згідно із професійними стандартами, оперативність передбачає подачу важливої для суспільства інформації в найближчому випуску в найбільш досконалій формі: «Неоперативно подана новина одразу викликає підозру в політичній ангажованості... до того ж існує небезпека, що “спізнена новина” дезорієнтує глядача й може підштовхнути його до хибної дії». стандарт оперативності пов'язаний не стільки з тим, як швидко новина з'явиться на шпальті газети чи на сайті, скільки з умінням журналістів вивчати потреби своїх читачів. Деякі новини можуть бути відкладені на потім, якщо видання в такий спосіб хоче привернути увагу аудиторії до матеріалу, але при цьому не можна вводити в оману читача. І видавати новину, що відбулася два-три дні тому, за свіжу. Як радить американський дослідник Мітчел Стівенс, подаючи учорашню новину, потрібно запитувати себе, як можна її актуалізувати. Іншими словами ставити питання: що відбувається саме зараз? Яким є продовження того, що сталося? URL: <http://www.ualocal.media/?p=90>

Недостовірні посилання – посилання, які не дають змогу встановити конкретну особу, яка коментує подію, чи джерело, звідки надійшла інформація. У таких посиланнях використовуються узагальнення: “люди кажуть”, “активісти заявили”, “депутати наполягають”. А у текстах не вказано ані прізвища, ані посади чи статусу людини, що говорить. URL:

<http://www.ualocal.media/?tag=%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>

Достовірність – один з найважливіших стандартів журналістики, що передбачає перевіреність та відповідність дійсності кожного факту, який висвітлюється в матеріалі. Тобто вся інформація, яку ми подаємо публіці, має пройти фактчекінг. Потрібно дотримуватися формули перевірки інформації в щонайменше трьох джерелах, але це далеко не все, що має зробити журналіст перед публікацією матеріалу.

Верифікація інформації. Перш за все, треба згадати, що скептицизм та сумнів – головні інструменти журналіста. Інформації не можна повністю довіряти, якщо там відсутні логіка, посилання на джерела та факти. Дайте відповідь на запитання: чи є новина фактом, а не судженням в чийсь користь? Якщо є можливість отримати інформацію від протилежної сторони, зробіть це. У пригоді можуть стати коментарі експертів – людям, що орієнтуються в темі, легше визначити достовірність фактів. Для перевірки даних також можна скористатися сайтами [Snopes.com](https://snopes.com) та [Factcheck.org](https://factcheck.org). Але там є можливість перевірити лише новини англійською мовою. Фактчекінг іншими мовами допоможе здійснити ресурс [Google Fact Check Explorer](https://www.google.com/factcheck/). Також можна перевірити, чи спростовувалася потрібна вам інформація на українському сайті боротьби з фейками StopFake. URL: <https://pressassociation.org.ua/ua/faktcheking-korisni-poradi-ta-instrumenti/>

У цілому стандарт щодо **збалансованого подання думок**, точок зору у журналістських матеріалах спрямований на забезпечення всебічного та безстороннього висвітлення події чи явища. При цьому сам журналіст має бути максимально неупередженим. Відтак, читач (слухач або глядач)

зможуть отримати максимально повну інформацію щодо цих подій чи явища, а всі сторони конфлікту (якщо повідомляється саме про конфлікт) будуть однаково представлені.

Об'єктивність – це серце журналістики. У наш час, коли події подаються максимально швидко, професійний стандарт балансу в журналістиці помилково зводиться до технічного подання “сторін конфлікту”. Це не дає аудиторії розуміння, що істинно, а що хибно. Основна небезпека сліпого дотримання балансу полягає в тому, що від цього страждає правда. І можуть постраждати реальні люди.

Термін “фальшивий баланс” увійшов до лексикону медіаекспертів з 2011 року. Тоді ВВС зробило серію сюжетів, у яких протиставило наукові докази змін клімату маргінальним заявам. Але ВВС – це серйозна структура. Тому був ініційований розбір ситуації, результатом якого стала низка кроків для чіткішого розуміння і дотримання стандарту балансу. Стало зрозуміло, що баланс нерозривно пов'язаний зі стандартами точності й достовірності.

Фальшивий баланс присутній і в українських медіа. Один з останніх прикладів – координаторка проєктів Центру прав людини ZMINA Людмила Янкіна постраждала від цькування після ефіру “Магнолія ТВ”, у якому намагалися подати “баланс думок”. Правозахисницю покликали в ефір поговорити про Марш жінок, а її опонентом був представник радикальної організації “Традиція і порядок”. По суті, редакція поставила знак “дорівнює” між тими, хто бореться за права людини, і тими хто бореться проти них.

У чому помилка? Журналісти й редактори, яким бракує професійних навичок, часто вважають, що думки протилежних сторін є рівноцінними й байдуже, хто ці сторони представляє.

Однак якщо одній зі сторін бракує доказів, а докази іншої є фактично незаперечними, або одна зі сторін скоїла злочин, а інша є жертвою злочину, або одна зі сторін поширює ідеї, які становлять загрозу насильства, а інша захищає права людини, то трактувати такі думки як рівні та протилежні буде величезною помилкою. Не кажучи про те, що просто шукати й подавати позиції – це пасивно-ретрансляторський підхід. Позиції потрібно аналізувати й ретельно перевіряти їхню аргументацію. Інакше можна опинитися в ситуації, коли ваше медіа постане як таке, що просуває точку зору агресорів, насильства чи порушення прав людини. Якщо на аналіз бракує часу самому журналісту, то потрібно залучати зовнішніх експертів. Хто такий експерт? Це людина, яка є компетентною в темі, але не є стороною конфлікту.

Зі стандартом балансу є ще один нюанс, про який забувають. Це рівень представленості сторін. Він має бути умовно однаковим. Наприклад, готуючи матеріал про вакцинацію, не можна протиставляти точці зору наукового середовища думки перехожих з вулиці. Або, готуючи матеріал про зміну клімату, протиставляти точці зору екологів точку зору тих, хто вважає глобальне потепління змовою рептилоїдів.

Як уникнути фальшивого балансу

- Ретельно аналізувати фактаж перед ефіром.
- Консультуватися з професійними експертами.
- Якщо бракує фактажу, щоб розібратися в темі, краще відтермінувати матеріал, ніж просувати в суспільство погану журналістику під виглядом фальшивого балансу.
- Пам'ятати про рівень компетентності сторін: він має бути умовно однаковим.
- Не легітимізувати брехні чи агресії тільки заради сферичного балансу у вакуумі.
- Ілюструвати події достовірно, без нав'язування стереотипів.
- Використовувати коректну термінологію.

Варто звертатись до [рекомендації Комісії з журналістської етики](#), які допоможуть уникнути фальшивого балансу:

1. Не поширювати ідей, які становлять загрозу насильства, дискримінації за статтю, мовою, расою, релігією, національністю, регіональним чи соціальним походженням або політичними вподобаннями.

2. Демонструвати однозначне засудження нападів на ґрунті ненависті та вербальної агресії, якщо вона дискримінує певну групу людей.

3. Усвідомлювати, що збалансованість подання позицій двох сторін не може трактуватися вульгарно – як подання рівних позицій поліцейського і терориста, нападника і жертви тощо.

4. Матеріали, пов'язані з резонансними нападами на ґрунті ненависті, повинні подаватися разом з аналізом відповідного контексту.

5. Дискримінаційні заяви, які порушують права людини, не можуть публікуватися як “коментар”. Медіа не мають ставати майданчиком для ретрансляції дискримінаційних висловів, а журналісти повинні чітко відмежовуватися від таких заяв (наприклад, у прямому ефірі) та негайно

давати їм оцінку. URL: <https://imi.org.ua/advice/yak-unyknuty-falshyvogo-balansu-v-materialah-i38154>

Практична частина:

Підберіть три новини з регіональних ЗМІ на вибір та підготуйте їх розгорнутий аналіз застосовуючи основні маркери аналізу інформаційних повідомлень: оперативність (своєчасність), достовірність, перевірка фактів (фактчекінг), важливість, неупередженість, збалансованість, аргументованість, логічна вмотивованість, мовно-стилістичний стандарт.

Практичне заняття № 6. (4год.)

Тема 6. Робота над написанням журналістського звіту

Мета: Ознайомлення з особливостями підготовки журналістського звіту за умови реальної участі у подіях.

Питання для обговорення:

1. Поняття «звіт». Історія жанру. Жанрові характеристики звіту.
2. Різновиди звіту: інформаційний (хронікальний і розгорнутий); аналітичний (тематичний і проблемний).
3. Методика написання звіту.
4. Особливості збору інформації під час участі в реальних подіях.
5. На основі відвідання певного заходу і участі в тих чи інших подіях (фотовиставка, картинна галерея, спортивні змагання, прес-конференція, презентація видання тощо) студенти готують журналістський звіт.

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
3. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проєкт Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
4. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
5. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
6. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
7. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
8. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Робота над написанням журналістського звіту» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: хронікальний, розгорнутий, аналітичний, тематичний звіти;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Звіт - це оперативний жанр про подію, виражену вербально. Здебільшого, це так. Однак, не завжди. Є звіти, наприклад, про спортивні змагання, які відбулися; зрештою, звіт – це публікація про будь-яку закінчену подію, причому, публікація не про те, як це відбувалося (це завдання репортажу, про який мова піде у наступному параграфі), а власне, проте, що і в якій послідовності відбувалося. В американській журналістиці такі розповіді часто називають репортажем, у

французькій наголошується, що звіт фіксує, а не коментує подію. Г. Кривошея справедливо зазначає, що звіт як жанр «формувався із започаткуванням друкованих періодичних видань. Уже в перших друкованих виданнях, які виходили в середині XVII ст. у Франції, Німеччині, Англії, друкувались розлогі повідомлення про прийоми у прикоролівських та княжих дворах, про зустрічі іноземних послів, пізніше – про парламентські засідання та дебати».

Звіт – інформаційний жанр, розповідь про важливі громадсько-політичні і масові заходи... Головне завдання жанру: так повідомити про хід і розвиток події, щоб з належною повнотою розкрити її суспільно-політичне значення.

Види звіту. Найстислішим є **хронікальний звіт**. Він практично не відрізняється від новини, оскільки будується за схемою: повідомлення про новину і будується за правилами новини: спочатку йде лід, потім – сублід, і на завершення – параграфи.

Прямий інформаційний, або ж розгорнутий звіт. У ньому повністю повідомляється про те, хто що сказав і хто що зробив. Оскільки така інформація дуже громіздка, то в сучасній журналістиці розгорнутий звіт – рідкісне явище. Однак, коли мова йде про надто важливу подію, то (особливо радіо- і тележурналісти) вдаються до цього різновиду. Скажімо, коли йдеться про пленарне засідання Верховної чи обласної Ради з важливого питання, або про інший важливий масовий захід. Важливо, однак, розрізняти пряму трансляцію із заходу і власне розгорнутий звіт. У прямій трансляції (вона відбувається, зрозуміло, у прямому ефірі) участь журналіста ніяка або ж зводиться до мінімуму (наприклад, тримати мікрофон). У розгорнутому ж звіті можливі (і потрібні!) авторські коментарі, пояснення і напочатку, і під час події, – такі пояснення, які визначають суть зібрання, його тональність і значимість. До того ж розгорнутий звіт найчастіше подається після події – саме для того, щоб автор міг визначити у ній найголовніше й розповісти про це аудиторії.

Та з різновидів звіту чи не найпоширенішим є **аналітичний**, у якому автор конкретніше й розлогіше виявляє своє (або ж редакції, у якій він працює) ставлення до події, яка відбулася. Він або звертає увагу на якусь важливу (важливі) складову подію, і такий аналітичний звіт тоді називається **тематичним**, або ж акцентує увагу на проблемі, яка спричинила до цієї події, чи навпаки – на проблемі, яку ця подія спричинила, або ж показує взаємозв'язок, мотивацію думок чи вчинків учасників події. В останньому випадку різновид аналітичного звіту буде **проблемним**. Зрозуміло, що у проблемному звіті автор виходить за межі події, використовує додаткову інформацію, висловлює свої міркування. Досить часто проблемний звіт має критичний аспект. Він виникає тоді, коли захід організовано погано, або коли значна частина виступів має критичний характер. У таких випадках дуже важливо, щоб авторська критика була доказовою і конструктивною, щоб її результатом було недопущення висвітлених помилок у майбутньому.

Тематичний звіт – «такий матеріал, де не відтворюється подія в хронікальній послідовності, а із змісту виступів, доповідей формується головна тема, що складає основу, лейтмотив такої події... У тематичному звіті все, починаючи з теми і закінчуючи авторськими узагальненнями, – результат журналістського бачення і розуміння проблем, які обговорювались під час зібрання». Принципово важливо, і в цьому виявляється журналістська майстерність, при відборі фактів для тематичного звіту не допустити суб'єктивізму. Предмет відображення має бути справді найважливішим у події. URL: https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Kost_2.indd-zhurnalistyka-i-tvorchist.pdf

Практична частина

На основі відвідання певного заходу і участі в тих чи інших подіях (прес-конференція, презентація видання, збори трудового колективу, тощо) підготувати прямий інформаційний (розгорнутий) звіт.

Практичне заняття № 7. (4 год.) Тема 7. Техніка інтерв'ю

Мета: Сформувати уявлення про специфіку підготовки та техніки проведення інтерв'ю.

Питання для обговорення:

1. Типи інтерв'ю. Види інтерв'ю.
2. Правило «золотого трикутника».
3. Методика підготовки інтерв'ю. Етапи роботи над інтерв'ю.
4. Особливості підготовки до інтерв'ю. Класифікація та формування запитань.
5. Імпровізація в інтерв'ю.

6. Головні структурні елементи інтерв'ю. Етичні аспекти інтерв'ю
7. Опрацювання тексту. Проблема затвердження інтерв'ю.
8. Підготовка й проведення інтерв'ю.
9. Аналіз студентського інтерв'ю.

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
3. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
4. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
5. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
6. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
7. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
8. Холоденко О. «Мені погано, коли мовчу». Журналістика незалежної України. Інтерв'ю відомих медійників. В 2 частинах. Частина 2. К.: Паливода А. 2020. 500 с.
23. Чайко О. Особливості роботи журналіста на деокупованих територіях. Як не налаштувати людей проти себе і не зашкодити ні собі, ні іншим. <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/osoblyvosti-roboty-zhurnalista-na-deokupovanykh-teritoryiakh-yak-ne-nalashtuvaty-liudey-proty-sebe-i-ne-zashkodyty-ni-sobi-ni-inshym/>
24. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Техніка інтерв'ю» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: «золотий трикутник», респондент, інтерв'юер;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Інтерв'ю – жанр журналістики, що становить собою бесіду з однією чи декількома особами з певних актуальних, суспільно значущих питань, призначену для поширення в пресі, по радіо, телебаченню. Точний синонім англ. слова interview – бесіда. **Інтерв'ю** – це призначена для опублікування розмова журналіста з політичним, громадським або яким-небудь іншим діячем. Поняття «інтерв'ю» в журналістиці вживається у двох значеннях: як метод отримання інформації і як жанр.

Основне завдання методу інтерв'ю полягає в отриманні необхідної інформації, яка потім може бути опублікована у будь-якій формі. Інтерв'ю є журналістським жанром, що представляє суспільно вагому новину у вигляді відповідей особи на запитання журналіста. Сьогодні, без сумніву, це один із найбільш поширених серед інформаційних жанрів як у пресі, так і в аудіовізуальних ЗМІ та інтернеті. Журналістикознавці одностайно відзначають як безумовно позитивну загальну тенденцію сучасної журналістики зміцнення інформаційної основи ЗМІ та посилення діалогічності. Інтерв'ю тут відіграє чи не найпершу роль, набуваючи нових популярних форм розгорненого діалогу з аудиторією (численні ток-шоу, опитування тощо). Інтерв'ю як жанр надає можливість читачу спостерігати за ходом бесіди і дізнаватися про нові факти безпосередньо під час діалогу. При цьому **метод збору інформації** повністю збігається зі структурою жанру. Інтерв'ю як складова системи жанрів медіадискурсу займає важливе місце у сучасному комунікативному середовищі.

У наш час потік інформації дуже великий, тому сучасна журналістика направлена на передачу безпосередньої інформації, отриманої від громадського, політичного або будь-якого іншого діяча.

Ключовою особою для інтерв'ю є та особа, яка або є найбільш компетентною чи поінформованою стосовно даної події, ситуації, проблеми, або спроможна представити громадську думку чи позицію соціальної, національної чи іншої групи.

Завдання інтерв'ю - отримати більше інформації, ніж насправді хоче дати співрозмовник. Специфіка інтерв'ю як жанру полягає у тому, що факт, подія, явище, їх суспільно-політичне значення розкриваються через повідомлення, думку компетентного співбесідника, який володіє інформацією. Отримання її від очевидця через пряму мову створює відчуття достовірності. Таким чином, завдання інтерв'юера – отримати і повідомити читачу нові, раніше невідомі факти про важливу подію; проаналізувати подію, що вже трапилася; ознайомити з точкою зору офіційних представників, джерел; порадити, які можливості є у індивіда чи суспільства в цілому для досягнення певної мети. У тому випадку, якщо акценти інтерв'ю зосереджені на відповідях джерела інформації на основні питання журналістики (що, де, хто, коли, чому) без детального аналізу явища, маємо **інформаційне інтерв'ю**. Якщо спостерігається аналітичне проникнення в сутність явища – аналітичне. Інтерв'ю як особливий жанр будується у формі **діалогу** між журналістом та інтерв'юйованим, репліки яких у друкованому тексті, як правило, виділяються різними шрифтами. Кожна репліка журналіста спрямована на отримання інформації в опитуваного, репліки респондента мають передати відомості, про які запитує кореспондент.

Структурно інтерв'ю складається з трьох частин: невеликий **вступ**, де анонсують тему і журналіст представляє співбесідника. Тут важливо підкреслити, чому звернулися саме до цієї людини, посилаючись на її авторитет і компетентність. Далі подається **основна частина**, де розкривається сутність інтерв'ю. Композицію матеріалу визначають питання (звернення журналіста) та відповіді на них. Наприкінці підбиваються підсумки. Незважаючи на інформаційний характер, інтерв'ю може містити елементи аналізу й оцінки подій як з боку журналіста, так і з боку реципієнта URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_98.pdf

На етапі **підготовки до розмови** автор має:

- проаналізувати тему, з'ясувати інтереси, аргументи цільової аудиторії щодо факту, про який ітиметься, адже під час розмови інтерв'юер є передусім представником цієї аудиторії;
- визначитися з потенційним колом співбесідників (це можуть бути особи, які найбільш компетентні чи поінформовані щодо певної події, ситуації, проблеми, наприклад, експерти, свідки чи очевидці, або є найбільш авторитетними і спроможні представити громадську думку чи позицію певної соціальної групи) та відібрати тих із них, хто найбільше відповідає цим критеріям;
- вивчити матеріали за темою, за потреби, дібрати відео-, аудіо-, текстові цитати з попередніх виступів імовірного респондента та інших осіб за темою майбутньої розмови;
- провести попереднє знайомство зі співбесідником (ознайомитися з його біографією, досягненнями, колом інтересів тощо);
- визначити мету та композицію розмови, скласти план основних запитань (уже на цьому етапі інтерв'юер має точно знати, що він хоче з'ясувати, та спрогнозувати можливі відповіді співбесідника, радять іноді навіть спробувати змоделювати майбутню розмову);
- сконтактуватися з героєм майбутнього інтерв'ю, налагодити позитивну психологічну атмосферу, отримати згоду на інтерв'ю, ознайомити його з планом розмови у загальних рисах;
- запросити на зустріч (запис чи зйомку) (на радіо і телебаченні важливо завчасно запросити співбесідника до студії для ознайомлення з обстановкою, в якій він опиниться під час передачі (запису), а також для налаштування апаратури, накладання гриму тощо).

Етап проведення інтерв'ю передбачає:

- власне проведення розмови із записом її на диктофон. Слід пам'ятати, що прихований запис заборонений законодавством, може здійснюватися лише у виняткових обставинах і на це мають бути вагомі, юридично обґрунтовані аргументи. Дозвіл на запис зазвичай вважається виданим, коли під час розмови журналіст тримає мікрофона або ж диктофона на видноті для всіх присутніх;
- спонукання інтерв'юйованого надати максимально повну інформацію на поставлені запитання. Запитання слід ставити чітко й конкретно, вони мають стимулювати розгорнуті відповіді, а не просто «так» чи «ні». Коли надана відповідь дуже коротка, неповна, то її можна спробувати розгорнути, ставлячи запитання «а якщо детальніше?», «і як це розуміти?», «а чому?» тощо;
- відслідковування журналістом міміки, жестів, тональності голосу інтерв'юйованого. Якщо на телебаченні жести, вираз обличчя можуть бути «відповіддю на запитання», то для читача і радіослухача такі невербальні знаки, можливо, слід прокоментувати чи попросити співбесідника

пояснити словами його реакцію, коротко описати у тексті. Наприклад, на радіо: «Ось ви зараз посміхаєтеся, чому?» або у тексті: «... (посміхається) ...»;

– зйомка ілюстративного матеріалу для текстового інтерв'ю чи для промоматеріалу до інтерв'ю на сайті, у соцмережах, на телебаченні, дозйомка «перебивок» для телевізійного інтерв'ю. Цю роботу зазвичай виконує колега автора – фотокореспондент, відеооператор. Якщо такої можливості немає, то автор самостійно має зробити серію фотознімків героя в інтер'єрі, де відбуватиметься чи відбулася розмова.

Етап підготовки матеріалу у жанрі інтерв'ю (окрім випадків, коли розмова відбувалася наживо (на телебаченні, радіо, ресурсах онлайнмедіа) передбачає таку роботу автора:

- написання вступного (за потреби – підсумкового) блоку інтерв'ю;
- відтворення та впорядкування, скорочення, редагування запитань і (з дозволу інтерв'юваної особи!) відповідей у процесі написання текстового, монтажу відзнятого, записаного матеріалу з додаванням (за потреби) архівних аудіо-, відеозаписів. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Практична частина:

Обрати тему, респондента, підготувати 15 питань, провести інтерв'ю, написати й відредагувати текст й остаточно оформити матеріал.

Практичне заняття № 8. (4 год.) Тема 8. Техніка репортажу

Мета: Вивчити особливості техніки репортажу.

Питання для обговорення:

1. Жанрові особливості репортажу.
2. Роль і функції авторського «я» в журналістському репортажі.
3. Типологічні ознаки жанру.
4. «Ефекти» репортажу: присутності, достовірності, співпереживання.
5. Як збирати інформацію до репортажу.
6. Види репортажів: подієві (новинні); тематичні; поставні
7. Етапи роботи над репортажем: підготовчий період; присутність на місці події; побудова репортажу.
8. Написання репортажу на основі реальної події (студенти відвідують культурну подію).
9. Аналіз студентських робіт у жанрі репортажу

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Як трансформуються українські медіа у вогні війни. <https://www.jta.com.ua/trends/yak-transformuiutsia-ukrainski-media-u-vohni-viyny- lektsiiadiany-dutsyk/>
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
6. Кепс Р. Як писати про війну. Київ: Смолоскип. 2021. 160 с.
7. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано- Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
8. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
9. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.

10. Мистецтво репортажу: Як зробити аудиторію свідками реальних подій? Лекція Ольги Мусафірової: веб-сайт <https://www.youtube.com/watch?v=heukpaArEy0>

11. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Техніка репортажу» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: журналістська революція, публічні дискусії;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Репортаж – інформаційний жанр журналістики, розповідь кореспондента з місця події. Репортаж – оперативний жанр, у якому динамічно, з документальною точністю й емоційністю відтворюється дійсність у її розвитку через безпосереднє сприйняття автора, що створює ефект присутності самого читача, глядача чи слухача на місці події.

Основними **типологічними ознаками репортажу** є послідовне зображення події, наочність, максимальна документальність, емоційно забарвлений стиль оповіді, активна роль особистості репортера. На відміну від замітки та звіту, репортаж не просто повідомляє про факти, а **показує їх через безпосереднє сприйняття автора**, який, будучи учасником події, начебто відтворює картину, що відбувається. В основі репортажу завжди суспільно важлива подія, яка розгортається на очах у читача (слухача, глядача). Це своєрідна історія події.

Характерні особливості цього жанру – оперативність, динамізм, наочність, активно діюче авторське «я», котре допомагає передати емоційну атмосферу події, створити так званий «ефект присутності», дозволяє читачу (слухачу, глядачу) так би мовити бути поряд з репортером і разом з ним бачити, відчувати подію. У європейській й особливо американській практиці репортажем називають майже всі жанрові різновиди інформаційного відтворення, від замітки до власне репортажу. Найбільш диференційовано підходять до жанрової ідентифікації репортажу французькі дослідники, які наголошують: мета цього жанру – донести всі враження від події за допомогою органів чуття. Тому цей жанр вважається найбільш суб'єктивним, він відображає події, апелюючи саме до відчуттів.

Найперше **завдання репортажу** – викликати емоційну реакцію в читача. Репортаж дуже програє, коли він перевантажений інтелектуальними міркуваннями, складними порівняннями, заплутаними асоціаціями, довгими цитатами. Натомість, він є вдалим, якщо читач має враження, ніби сам все бачив, чув, відчував на місці події. Розповідь від першої особи потрібна для того, щоб підкреслити нероздільність репортера з читачем, глядачем, слухачем і розбудити в аудиторії співпереживання до подій і людей, які описуються в матеріалі. Але так чи інакше, журналіст ділиться своїми власними спостереженнями, переживаннями, наводить ті подробиці й деталі, які відшукав саме він, і які неможливо знайти ні в документах, ні взяти від інших осіб. Репортаж відтворює події в тій послідовності, у якій вони розгортаються, дає їм оцінку, розкриває їхню суть.

Основними виражальними засобами цього жанру є наочність описів, кінематографізм, яскравість деталей і подробиць, динамічність, стрімкість викладу, характерні діалоги, репліки, висловлювання дійових осіб, жива емоційна мова. Обсяг репортажу залежить від теми і значимості фактів, подій. Репортаж в інтернет-ЗМІ, як правило, часто супроводжується візуальною картиною події – фото або відео. У репортажі можуть поєднуватись елементи різних інформаційних, аналітичних і навіть художньо-публіцистичних жанрів. Адже журналіст має розповісти про факти та явища якомога яскравіше, вражаюче, тож він використовує всі способи, які йому доступні: додає до репортажу елементи звіту, інтерв'ю (монологу, діалогу чи бесіди кількох людей), рецензії, нарисів, зарисовки, есе тощо.

Репортаж у пресі використовує виключно словесно-логічну символіку письмового мовлення, його бажано ілюструвати фотографіями. Наявність фото у репортажі не обов'язкова, але дуже бажана, особливо в онлайн-виданнях, де основну інформативну функцію виконують фотографії або відео, а текст лише доповнює їх або взагалі відсутній. Онлайн-видання, завдяки мультимедійності завжди доповнюють репортажі фотографіями, іноді – відеоматеріалами, дуже часто використовуються лише фоторепортажі без коментарів. Прямо звертаючись до своїх читачів,

авторові потрібно апелювати не тільки до їх розуму, але і до почуттів. Тому окрім фактологічного викладу перебігу події, журналіст описує і свої власні враження від побаченого і почутого, використовуючи емоційно-експресивну лексику. URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_98.pdf

Практична частина:

Відвідати культурну подію та підготувати репортаж, в якому необхідно відтворити події в тій послідовності, у якій вони розгорталися, розкрити їхню суть та надати оцінку.

Практичне заняття № 9. (6 год.) Тема 9. Робота над написанням тексту аналітичного характеру: проблемного інтерв'ю, коментаря

Мета: Розглянути особливості підготовки аналітичного матеріалу.

Питання для обговорення:

1. Особливості та різновиди аналітичних жанрів.
2. Поняття «аналізу». Вимоги до журналіста-аналітика.
3. Змістовно-логічна група методів аналітичної журналістики (індуктивний, дедуктивний, гіпотетичний, історичний).
4. Фактаж та аргументація в аналітичних жанрах.
5. Ілюстративна частина: підбір матеріалів за принципом жанрової відповідності.
6. Підготовка власного проблемного інтерв'ю.
7. Написання коментаря на актуальну міжнародну подію.
8. Аналіз студентських проблемних інтерв'ю та коментарів.
9. Аналіз аналітичних жанрів на прикладі укладеного досьє.

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Як трансформуються українські медіа у вогні війни. <https://www.jta.com.ua/trends/yak-transformuiutsia-ukrainski-media-u-vohni-viyny-lektsiiadiany-dutsyk/>
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Гіггінз Е. Ми – Bellingcat. Онлайн-розслідування міжнародних злочинів та інформаційна війна з Росією / пер. з англ. О. Ємельянова. Київ: Наш формат, 2022. 242 с.
5. Жванія Л. В. Критичне осмислення релігійних питань в публіцистиці Лесі Українки. Вчені
6. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проєкт Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezaleznoi-ukraini>
7. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
8. Кепс Р. Як писати про війну. Київ: Смолоскип. 2021. 160 с.
9. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
10. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
11. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
12. Кузнецова О. Д. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб.: Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 295 с.
12. Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій / під ред. К. Сільвермана, Ін-т Пойтнера. URL: http://verificationhandbook.com/downloads/verification.handbook_ua.pdf
13. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Робота над написанням тексту аналітичного характеру: проблемного інтерв'ю, коментаря» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: коментар, метод аналізу, метод синтезу;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

В основі журналістських творів, виконаних в аналітичних жанрах, лежить раціональне аргументоване пояснення змісту певного факту на основі добору інших – значущих для обраної теми – фактів і встановлення зв'язків між ними. Отже, у матеріалах аналітичних жанрів, крім ключового факту, автор опрацьовує також велику кількість дотичних, взаємопов'язаних фактів, обігруючи їх, порівнюючи, систематизуючи, класифікуючи, встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки тощо.

Аналітичні жанри, на відміну від інформаційних, вирізняються:

- дослідницько-пошуковим характером діяльності автора;
- переважанням у тексті компетентних думок, оцінок, суджень, міркувань щодо актуальних тем над простим інформуванням, констатацією факту;
- ґрунтовною інтерпретацією (поясненням) явищ, станів, процесів;
- обов'язковою наявністю у тексті прогностичних елементів, що окреслюють шляхи й методи розв'язання тієї чи іншої проблеми, дій певних суб'єктів за з'ясованих умов.

Родові ознаки аналітичних жанрів журналістських творів:

- установлення взаємозв'язку, причинно-наслідкових зв'язків та оцінювання фактів, які розглядаються, виявлення, формулювання та дослідження проблем суспільного життя як предмета такого матеріалу;
- домінування в тексті дослідницького, оцінювального та аргументаційного складників порівняно з власне викладенням фактів;
- провідна роль автора як дослідника, коментатора, «тлумача» певного факту чи низки фактів, а також того, хто пропонує шляхи запобігання або розв'язання виявленої і дослідженої ним суспільно значущої проблеми;
- немає чітких вимог щодо оперативності подання такого матеріалу, актуальним насамперед має бути власне аналітичний складник.

Отже, підготовка матеріалів аналітичних жанрів потребує застосування автором не лише власне творчого, але й дослідницького інструментарію. Основними такими інструментами, як уже зазначено вище, є **аналіз і прогноз**. У цілому метод аналізу полягає в дослідженні предмета завдяки пізнанню його складових елементів (частин об'єкта, його ознак, властивостей і відношень).

Метод аналізу існує нерозривно з методом синтезу, що передбачає дослідження об'єктів дійсності в цілісності, єдності та взаємозв'язку їхніх частин. Саме в такий спосіб і досягається пізнання людиною світу в єдності окремого й цілого. Аналіз як власне прикладна технологія дослідницько-пошукової діяльності передбачає:

- визначення мети і завдань, форм, методів, режиму виконання цієї роботи);
- визначення змісту, характеру (відкрита, з обмеженим доступом, раніше опублікована, нова тощо) й обсягів необхідної інформації про явища, стани та процеси, на які спрямовано увагу;
- визначення джерел і каналів отримання необхідної інформації (окремі документи, бази даних, експерти тощо);
- збирання та оцінювання кількісних і якісних параметрів отриманої інформації (на відповідність поставленому завданню, на своєчасність, важливість, повноту, достовірність – верифікація);
- опрацювання інформації (систематизація, порівняння, осмислення), на основі чого створюється нова інформація у формі авторських припущень, тлумачень, висновків;
- створення матеріалу відповідного жанру на основі опрацьованої інформації.

Прогнозування як етап дослідницько-пошукової діяльності спрямоване на виявлення та передбачення тенденцій кількісних і якісних змін явищ, станів і процесів, на які спрямовано увагу, охоплює виконання таких операцій:

- визначення мети, завдань, часових, просторових та інших параметрів прогнозування (зокрема, зважання на очікування аудиторії);
- оцінювання поточних характеристик явища, стану чи процесу;
- ретроспективне оцінювання явища, стану чи процесу (його історія);
- встановлення чинників, що впливають на розвиток явища, стану чи процесу;

- прогнозування впливу цих чинників у визначеній перспективі на явище, стан чи процес;
- окреслення прогнозу розвитку явища, стану чи процесу; – підготовка окремого аналітичного матеріалу за результатами складеного прогнозу чи вміщення цієї інформації як прогностичного блоку до іншого твору.

Проблемно-аналітичне інтерв'ю. Специфічна ніша в системі аналітичних жанрів журналістських творів належить інтерактивним аналітичним жанрам, де аналіз фактів відбувається під час розмови двох і більше осіб. Це – аналітичне інтерв'ю та бесіда. За формою ці жанри споріднені, проте уважне їх вивчення дає змогу виявити в кожному низку особливих ознак. Аналітичне інтерв'ю відрізняється від «класичного» інформаційного змістовно – у формі запитань і відповідей журналіст разом зі своїм співбесідником аналізують певний факт як проблему, знаходять та обґрунтовують шляхи її розв'язання. В аналітичному інтерв'ю відбувається пошук конкретних відповідей на питання: «чому?», «яким чином?», «що це означає?», «які можливі наслідки?» та інших щодо певної актуальної проблеми. Одне інтерв'ю зазвичай присвячене розв'язанню однієї значущої проблеми, що стоїть у центрі уваги.

Отже, аналітичне інтерв'ю менше прив'язане до подієвої актуальності, що обов'язкова для інтерв'ю інформаційного, натомість воно має бути неодмінно актуальним з огляду на масштабність, гостроту опрацьованої проблеми. Роль автора аналітичного інтерв'ю насамперед у тому, щоб своїми запитаннями сформулювати напрям аналізу окресленої проблемної теми співбесідником. Із цією метою запитання формулюються так, щоб відповіді на них висвітлили ключові, найважливіші моменти події, явища, процесу, ситуації, про які йдеться. На відміну від інформаційних інтерв'ю, в аналітичних прийнятими й навіть поширеними є гіпотетичні запитання, коли журналіст спонукає співрозмовника прогнозувати, моделювати перспективу. У відповідях на такі запитання може бути домисел, тому за потреби співрозмовника слід попросити навести додаткові аргументи, пояснити власну позицію щодо окреслених трендів. Також слід мати на увазі, що вчені, експерти, які займаються прогнозуванням, можуть відповісти на такі запитання професійно. Автор аналітичного інтерв'ю має ретельно дібрати не лише факти, про які йтиметься, але й сформулювати тезу (проблему) та запропонувати співбесідникові обговорити можливі аргументи (сформулювати шляхи розв'язання проблеми). Для балансу думок у публікації дискусійного характеру автор може одночасно провести інтерв'ю з двома й більше співбесідниками, з різними поглядами на проблему.

Аналітичне інтерв'ю може мати кілька жанрових різновидів: **інтерв'ю-міркування, інтерв'ю-думка (проблемно-аналітичне інтерв'ю), портретне інтерв'ю.**

У жанровому різновиді **інтерв'ю-міркування** до інформаційних завдань цього твору додаються аналітичні: під час розмови має бути висвітлено не лише всі сторони певного факту, але й роздуми особи-респондента щодо цього. Через каскад міркувань співбесідника, до яких спонукає своїми запитаннями автор, розкриваються досі не відомі аудиторії аспекти ключового факту, аналізується його сутність, виявляються взаємні зв'язки цього факту з іншими.

Інтерв'ю-думка (проблемно-аналітичне інтерв'ю) – це діалог для з'ясування думки певної особи щодо якоїсь конкретної проблеми. Така розмова має містити елементи аналізу та аргументації, індивідуальні оцінки, роз'яснення, прогнози. Цей матеріал повинен мати всі характерні ознаки аналітичної публікації. Але водночас усю аналітичну роботу, по суті, виконує співбесідник журналіста, а той, зі свого боку, тільки спрямовує хід думок свого візаві, «підкидає завдання» для аналізу, «тестує» на співбесідникові поширену громадську думку щодо окресленої проблеми, спонукаючи того пояснювати, заперечувати, аргументувати тощо.

Портретне інтерв'ю – це розмова з метою розкриття індивідуальності інтерв'юваного, створення у процесі діалогу його образу, з'ясування його поглядів, думок, ціннісних орієнтирів, життєвих пріоритетів. Цей різновид аналітичного інтерв'ю ближчий до жанру художньої публіцистики. Адже в такому інтерв'ю особлива увага звертається на соціальнопсихологічні, емоційні характеристики особи, що дає інтерв'ю. Завданням автора тут є добір запитань, які розкрили б зазначені характеристики, вивели героя на відвертість. Для цього автор також має провести велику підготовчу роботу, проте результати його власних досліджень у творі цього жанру зазвичай залишаються «за кадром», а аудиторія має побачити лише багатогранний образ героя бесіди. У цьому різновиді аналітичного інтерв'ю важливим є не лише текст, його структура, зміст, але й невербальний компонент, який увиразнює загальні портретні характеристики співрозмовника. Тому текстові матеріали такого жанрового різновиду мають ретельно ілюструватися. URL:

http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Коментар – це жанр журналістського твору, що передбачає компетентне тлумачення журналістом чи запрошеним фахівцем актуального факту чи групи фактів, об'єднаних тематичними або хронологічними рамками. Коментар виконує зазвичай такі завдання: звернути увагу аудиторії на важливі нові факти, актуалізовані для суспільного життя, дати їм певну оцінку; аргументувати коментовану подію у зв'язку з іншими, виявити причини цієї події; сформулювати прогноз розвитку коментованої події; обґрунтувати на прикладах необхідні способи поведінки або виконання завдань тощо. Коментар можна представити і як окремий матеріал, і як елемент журналістського твору, виконаного в інших інформаційних та аналітичних жанрах. Журналіст як автор коментарю (коментатор) може подати власні погляди, викласти власну позицію щодо певного факту, критично оцінити певне явище чи процес і в такий спосіб допомогти аудиторії сформулювати власну думку щодо певного процесу чи явища. Водночас читач (слухач, глядач) має бути чітко поінформованим, де саме завершується факт і де починаються власне журналістські міркування (стандарт відокремлення фактів і суджень). URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Практична частина:

1. Підготуйте проблемне інтерв'ю, присвячене розв'язанню однієї суспільно - значущої проблеми. Попередньо підготуйте запитання таким чином, щоб сформулювати напрям аналізу окресленої проблемної теми співбесідником.
2. Напишіть коментар на актуальну міжнародну подію, подайте власні погляди, викладіть свою позицію щодо обраного факту, критично оцініть обране явище чи процес.

Практичне заняття № 10. (8 год.) Тема 10. Робота над створенням аналітичної статті

Мета: Розглянути особливості підготовки аналітичної статті

Питання для обговорення:

1. Методи збору, опрацювання та розповсюдження інформації.
2. Особливості аналітичного підходу. Типологічні маркери верифікації.
3. Специфіка проблемно-тематичного підходу в аналітичній журналістиці.
4. Аналіз публічного аналітичного матеріалу різної тематики (економічної, суспільно-політичної, екологічної, культурологічної, та ін.).
5. Пошук та збір інформації.
6. Підготовка аналітичної статті запропонованої тематики: спортивної, культурологічної, економічної, екологічної, суспільно-політичної, міжнародної.

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
3. Гіггінз Е. Ми – Bellingcat. Онлайн-розслідування міжнародних злочинів та інформаційна війна з Росією / пер. з англ. О. Ємельянова. Київ: Наш формат, 2022. 242 с.
4. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
5. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
6. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано- Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
7. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
8. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
9. Кузнецова О. Д. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб.: Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 295 с.

10. М'ялковська, Л. М., Жванія, Л. В., & Войтенко І. Г. (2023). Екологічна культура в сучасних медіа в Україні. Обрії друкарства, (2(14), 140–153.
11. Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій / під ред. К. Сільвермана, Ін-т Пойтнера. URL: http://verificationhandbook.com/downloads/verification.handbook_ua.pdf
12. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Робота над створенням аналітичної статті» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: проблемна аналітична стаття, критичний підхід;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

До основних **аналітичних жанрів** традиційно зараховують кореспонденцію, статтю, коментар, рецензію, огляд. Це твори, головне призначення яких – аналізувати, осмислювати події, факти, явища, зокрема і готові тексти – виступи політиків, учених, наукові та художні твори, публікації преси. Саме у цих жанрах може домінувати критичний підхід, а також полеміка. Вплив на читацьку аудиторію в аналітичних жанрах залежить не від кількості наведених журналістом фактів, а від міри їх узагальнення, наявності оригінального авторського бачення проблеми, глибини аналізу документальних фактів сучасності. URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_98.pdf

Жанр статті є головним в аналітичній журналістиці. Поняття «стаття» походить від латинського слова *articulus* і означало спочатку те ж саме, що й «суглоб», «частина цілого». Це пояснює той факт, чому в журналістській практиці будь-яка окрема публікація, яка є частиною, наприклад, усього тексту газетного номера, може бути названа «статтею». Тому склалося так, що, мабуть, за винятком коротких повідомлень, статтями називають велику кількість публікацій різних жанрів. Коли про статтю говорять як про окремий жанр (у вузькому розумінні цього слова), то розуміють публікації, що аналізують якісь ситуації, процеси, явища, закономірні зв'язки, що лежать у їхній основі, з метою визначення їх політичної, економічної або іншої значимості й з'ясування того, які позиції варто зайняти, як поводитися, щоб підтримати або усунути таку ситуацію, такий процес, таке явище.

Статтю можна визначити як жанр, призначений насамперед для аналізу актуальних суспільно значимих процесів, ситуацій, явищ і існуючих між ними закономірностей. Стаття пояснює читачам як суспільну, так і особисту значимість актуальних процесів, ситуацій, явищ, їхні причинно-наслідкові зв'язки й у такий спосіб ініціює їхні власні міркування, дії, пов'язані із предметом відображення в публікації. Крім того, вона звертає увагу аудиторії на ті завдання, проблеми, які виникають у зв'язку з описуваними ситуаціями, показує, які стратегічні або тактичні інтереси мають ті або інші учасники цих ситуацій. Вдала стаття формує реальне уявлення про актуальну ситуацію, є основою для вироблення ідей, імпульсів, що випереджають вживання практичних заходів. **Предмет** жанру статті можна побачити як у тих протиріччях і проблемах, які містяться в актуальних ситуаціях і процесах, так і в завданнях, що впливають із них, в умовах їхнього рішення, упорядкування й у пов'язаних з ними тенденціях, перспективах, закономірностях суспільного розвитку. Аналітична стаття, таким чином, має відповідати не тільки на традиційні запитання (Що? Де? Коли?), але й «Як саме?», «Чому?», «Яким чином вирішити проблему?».

Журналіст в аналітичній статті не лише робить спробу аналізу факту, події в контексті обраної проблеми – бажано, щоб він також накреслив шляхи вирішення поставленої проблеми. Коли ж цього з певних причин не трапилося, сама поява аналітичної статті до певної міри сприяє стимуляції читацької уваги, привертає увагу адміністрації, наукових кіл, політичних сил у спробах вирішити питання. Проблемними статтями у світовій журналістській практиці прийнято вважати такі, що порушують справді актуальні, подекуди гучні соціально-економічні проблеми. Звичайно, проблема вважається масштабною лише на певному рівні й доволі дискусійним є питання, з якого моменту послідовність окремих фактів, збіг критичних обставин перетворюються на глобальну проблему.

Проблемні статті мають традиційно відповідати кільком головним **вимогам**:

1. Проблемна аналітична стаття інформує читача, чому та чи інша норма з часом стає невідповідною до соціальноісторичних, політичних та економічних реалій цивілізаційного розвитку.

2. Аналітика має навести неспростовні докази необхідності вирішення поставленої проблеми.

3. В ідеалі аналітична стаття має визначити і варіанти можливих шляхів подолання кризи, вирішення проблеми. URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_98.pdf

Практична частина:

1. Підготуйте розширений письмовий аналіз аналітичної статті (на вибір), в якому будуть дані відповіді на такі питання: про яку проблему інформує читача ця стаття? чи наведено неспростовні докази необхідності вирішення поставленої проблеми?; чи визначено варіанти можливих шляхів подолання кризи, вирішення проблеми?
2. Оберіть тему, якій буде присвячена ваша стаття. Здійсніть пошук та збір інформації, що стосується обраної теми.
3. Підготуйте аналітичну статтю, поясніть своїй аудиторії суспільну значимість обраних актуальних процесів, ситуацій, явищ, їхні причинно-наслідкові зв'язки.

Практичне заняття № 11. (8 год.) Тема 11. Особливості роботи над створенням публіцистичного тексту

Мета: Вивчити особливості підготовки публіцистичних журналістських матеріалів

Питання для обговорення:

1. Основні художньо-публіцистичні жанри їх специфіка.
2. Особливості публіцистичного стилю.
3. Аргументація в публіцистичному тексті.
4. Жанрові ознаки есе.
5. Специфіка памфлету Функція соціальної критики в памфлеті.
6. Особливості фейлетону. Іронія та сарказм у фейлетоні.
7. Ідейно-тематична основа творчості. Термінологічний апарат: ідея, задум, концепція, тема. Реалізація ідейно-тематичної основи в журналістській діяльності.
8. Підготовка матеріалів у жанрі есе та їх аналіз з погляду жанрових особливостей.

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Як трансформуються українські медіа у вогні війни. <https://www.jta.com.ua/trends/yak-transformuiutsia-ukrainski-media-u-vohni-viyny- lektsiiadiany-dutsyk/>
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Жванія Л. В. Критичне осмислення релігійних питань в публіцистиці Лесі Українки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Том 32 (71). № 4. Частина 3. С. 29–37.
5. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проєкт Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
6. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
7. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано- Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
8. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
9. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
10. Кузнецова О. Д. Журналістські публіцистичні жанри преси : навч. посіб.: Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 327 с.
11. Меланій О., Жванія Л. Тревелогі: на межі медіа й літератури. Волинь філологічна: текст і контекст. № 35. 2023, С. 292-306.
12. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Особливості роботи над створенням публіцистичного тексту» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: есе, есеїстичний стиль, огляд, нарис, фейлетон, памфлет доказ, теза, аргумент;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

У вітчизняній традиції до художньо-публіцистичних жанрів журналістських творів зазвичай зараховують такі, як: замальовка (етюд), есе, нарис, фейлетон, памфлет. В інтернет-журналістиці, зокрема у професійній блогівій журналістиці, художньо-публіцистичні жанри також досить поширені. У постах, як правило, синтезуються жанрові ознаки есе, огляду й нарису. В окремих випадках такі блоги доповнюються елементами матеріалів аналітичних жанрів.

Журналістські твори **художньо-публіцистичних жанрів** ґрунтуються на відтворенні емоційного переживання з приводу певного факту, подають його осмислення в художній формі. Такі твори не лише інформують аудиторію чи пояснюють їй суть факту, але й спонукають до емоційної реакції на нього.

Створення матеріалів художньо-публіцистичних жанрів потребує від автора не лише загальних знань і навичок журналістської роботи, розуміння сутності соціальних явищ, але й таких індивідуальних якостей, як творча уява, належне естетичне відчуття, здатність до відповідних естетичних переживань, образного сприйняття дійсності та вміння створювати образи.

Під час створення образів автор журналістського матеріалу художньо-публіцистичного жанру може вдаватися до застосування низки творчих інструментів, таких як аглютинація, гіперболізація чи застосування літоти, загострення, схематизація, типізація.

Есе (есеї) – це невеликий за обсягом журналістський твір з вільною композицією, в якому висловлено індивідуальні враження та думки автора щодо певної теми, події, явища. Есе – жанр, у якому вільно, не обов'язково вичерпно, але виразно індивідуально, трактується певна подія, явище, проблема чи тема, а публіцистична суб'єктивність автора порівняно з іншими жанрами може бути найвищою. Есе по суті є відображенням особистості автора, адже містить його думки, демонструє життєвий досвід, погляди автора. Як зауважив американський журналіст Роберт Канігел, есе – це руйнівник жанрів, це – жанр, який підриває саму ідею жанру. Це – не новина. Есе несе відбиток особистості автора, його думки, досвід чи винятковий погляд. Есе настільки відкрите, у ньому стільки можливостей, що воно рідко обмежується одними лише розлогими роздумами.

На відміну від авторської колонки, яка також має окремі елементи есе, у власне есе не ставиться завдання деталізувати, проаналізувати і пояснити факт чи факти. Есе спонукає аудиторію долучитися до реагування на факт, поділяючи або заперечуючи викладені враження та думки автора. Утім саме в стилі есе пишуть відомі особистості, редактори у власній колонці. І саме у цій жанровій формі вони подають власні судження, думки щодо актуальних питань сьогодення.. Есе як персоніфікований текст дає змогу використовувати нові, суб'єктивно забарвлені слова й може мати філософську, історикобіографічну, медійну, літературно-критичну, науково-популярну або власне белетристичну (як у художній літературі) манеру викладу.

Есеїстичний стиль, як правило, вирізняється образністю, афористичністю й настановою на розмовну інтонацію та лексику, яка насичена образними стилістичними фігурами, риторичними синтаксичними конструкціями. Водночас автор має бути зрозумілим цільовій аудиторії медіа – притаманні для такого стилю натяки, недомовки, неологізми, образи мають адекватно інтерпретуватись аудиторією.

Загалом **характерними ознаками есе** як жанру є: особистісний, суб'єктивований характер сприйняття та висвітлення реалій у творі; репрезентація предмета за допомогою асоціативно-емоційних засобів; вільна композиція твору; часто – подання предмета авторської уваги у більш загальному контексті.

Під час написання есе найчастіше вдаються до **методу розмірковування**. Це особливий спосіб викладу матеріалу і з погляду композиції, і з погляду логічного оформлення.

Розмірковування є складним у мовному вираженні, оскільки потребує використання різних стилістичних прийомів, засобів, мовно-стилістичних фігур, які адекватно зможуть репрезентувати думку як форму мисленнєвої діяльності людини (порівняння, алегоричні образи тощо). Метою розмірковування є встановлення зв'язків між відомими й новими фактами, що отримані у ході журналістського дослідження, спостереження, розслідування. Головним під час розмірковування є аргументація та врахування всіх особливостей авторського погляду на події, явища. У контексті технології створення есе слід зауважити, що відправним пунктом розмірковування може бути «творче завдання» (коли автор самостійно чи хтось сторонній формулює проблемне питання, яке має бути потім обмірковане у художньо-публіцистичній формі) або «творчий імпульс» (коли творчий процес починається із загальних розмірковувань, а потім вони концентруються і «викристалізуються» вже навколо конкретного факту чи проблеми).

Основними засобами публіцистичного відтворення фактів під час написання есе будуть **доказ, теза, аргумент** та ін. У такий спосіб у творчому процесі есеїста відбувається поєднання художнього за стилістикою викладу і публіцистичного за добором аргументації складників. Також есеїсти застосовують такі стилістичні прийоми, як повтор ключових слів, інверсія (зміни в узвичаєному порядку викладу думки), ампліфікація (концентрація визначень до одного поняття).

Памфлет – це суто сатиричний жанр публіцистики різко викривального характеру, в якому сатира переростає в сарказм, цілковите заперечення предмета зображення. Для памфлету характерні такі риси, як злободенність, документалізм, обрання для викриття значного суспільного явища (важливої соціальної події, відомого державного або громадського діяча). Зазвичай памфлетисти навіть порушують загальноприйняті етичні норми, адже метою такого твору є не стільки переконування аудиторії, скільки пропаганда, насадження єдиної думки, досягнення максимального ступеня негативного сприйняття об'єкта критики цільовою аудиторією.

Фейлетон – це художньо-публіцистичний жанр журналістського твору, в якому гумористичний (глузливодоброзичливий) або сатиричний (різко дошкульний) опис певної ситуації, проблеми, явища, події, особи спонукає аудиторію змінити ставлення до них. У такий спосіб формується несерйозне та/або негативне ставлення до цих осіб, явищ, подій, або ж аудиторія отримує просто розвагу.

Фейлетон як складний художньо-публіцистичний жанр ґрунтується на глибокому аналізі певного факту, проте аудиторії подає досягнуті висновки не в раціональній, а в емоційно забарвленій формі. Якщо, наприклад, коментар схиляє аудиторію до певної думки, то фейлетон викликає асоціації, якщо стаття аргументує, то фейлетон провокує, якщо рецензія містить обґрунтовану критику, то фейлетон використовує іронічні «шпильки». Фейлетону, як і нарису, властиві два способи типізації: збірна й вибіркова. У першому випадку у вигаданому персонажеві (події) виявляються ознаки певного типу соціальної поведінки, характеру або явища. У другому – в реальному, одиничному персонажеві або дії виявляються риси й властивості, що належать певному типу людей або подій. Проте в обох випадках факти й ситуації перетворюються на систему художньопубліцистичних образів.

Структурно фейлетон зазвичай починається з певного, на перший погляд, зовсім не смішного факту, а потім веде читача до «фінальної родзинки», яка викликає сміх. При цьому первинне повідомлення не списується слово в слово, а переказується в елегантній формі. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Практична частина:

Підготуйте журналістський матеріал у жанрі есе. Викладіть у ньому в довільній формі власні враження та думки щодо певної теми, події, явища. Використовуйте такі засоби публіцистичного відтворення фактів як доказ, теза, аргумент.

Практичне заняття № 12. (8 год.) Тема 12. Особливості роботи над написанням нарису /тривелогу

Мета: підготувати журналістський матеріал у жанрі нарису.

Питання для обговорення:

1. Особливості нарису.
2. Класифікація в межах жанру: портретний, подорожній, виробничий, соціальний, проблемний.

3. Чітка документальність основи, локальність відтвореного факту.
4. Підготовка нарису / тревелогу.
5. Аналіз студентських публіцистичних творів.

Література:

1. Дрешпак, В. М. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
2. Дуцик Д. Як трансформуються українські медіа у вогні війни. <https://www.jta.com.ua/trends/yak-transformuiutsia-ukrainski-media-u-vohni-viyny- lektsiiadiany-dutsyk/>
3. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
4. Жванія Л. В. Критичне осмислення релігійних питань в публіцистиці Лесі Українки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Том 32 (71). № 4. Частина 3. С. 29–37.
5. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проект Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezaleznoi-ukraini>
6. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
7. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
8. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
9. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
10. Кузнецова О. Д. Журналістські публіцистичні жанри преси : навч. посіб.: Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 327 с.
11. Меланій О., Жванія Л. Тревелогі: на межі медіа й літератури. Волинь філологічна: текст і контекст. № 35. 2023, С. 292-306.
12. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Методичні рекомендації до вивчення теми

У процесі вивчення теми «Особливості роботи над написанням нарису / тревелогу» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати рекомендовану літературу з теми;
- з'ясувати значення термінів: тревелог, публіцистичний конфлікт;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи практичні завдання для вдосконалення навичок та умінь, варто використати рекомендовану літературу;
- пройти тестові завдання, що розміщені на платформі Moodle.

Теоретичний матеріал охоплює коло питань, що містять подану нижче інформацію.

Нарис – це художньо-публіцистичний жанр журналістського твору, в якому суспільно значуща тема розкривається в образній формі через переживання та ставлення до неї різних людей, зазвичай учасників чи свідків подій. Нарис відповідає вимогам документальності, фактичності, об'єктивності. Нарис як журналістський твір у класичному художньо-публіцистичному жанрі вибудовується за законами художньої літератури, з одного боку, і публіцистики, почасти науки – з іншого.

В основі нарису лежить публіцистичний конфлікт, що являє собою безпосереднє, адекватне відображення суперечностей соціальної дійсності у журналістському творі через виявлення суспільно-політичної, економічної чи соціальнокультурної основи, підтексту й обставин розгортання, причин, деталей і причинно-наслідкових зв'язків цих суперечностей, прихованих для масової аудиторії. Розрізняють обставинні, міжперсональні, внутрішньопсихологічні типи публіцистичних конфліктів.

За змістом і тематикою нариси поділяють на: «фізіологічні» (у центрі уваги такого твору – «фізіологія» суспільства, узагальнені соціальні образи, соціальні контрасти); **портретні** (головний герой такого твору перебуває, як правило, у складній, нестандартній життєвій ситуації); **проблемні**

(в основі твору тут – проблемна ситуація як перешкода, яку долає герой/герої нарису); **подорожні** (у ньому описується й осмислюється побачене та відчуте автором під час подорожі).

Портретний нарис – це нарис, де основний акцент зроблено на характеристиках однієї особистості. Суть такої публікації полягає в необхідності дати читачеві, глядачеві чи слухачеві певне уявлення про конкретну людину. Традиційно в портретному нарисі прагнуть показати, яким цінностям служить герой, у чому бачить сенс свого життя. У типовому портретному нарисі характер героя подається, як правило, в нетривіальній ситуації. Тому для автора тексту важливо виявити таку подію в житті героя, яка спричинила особливі труднощі, має драматичну колізію. У такій ситуації можна виявити найвиразніші особливості характеру героя, значущі з погляду досягнення поставленої мети. Портретний нарис створюється у результаті художньо-етичного аналізу особистості героя, що спирається на дослідження різних її сторін (ментальної, моральної, інтелектуальної, творчої тощо).

Проблемний нарис – це нарис, де об'єктом опису стають проблеми, явища, факти реального життя. Предметом нарисів цього виду є певна проблемна ситуація, за розвитком якої журналіст стежить у своїй публікації. Проблема в такому нарисі постає зазвичай як перешкода, яку намагаються подолати цілком конкретні люди з їхніми достоїнствами та недоліками. Підготовка проблемного нарису потребує від автора належного рівня компетентності у сфері діяльності, про яку йдеться, розуміння логіки, мотивів учинків людей, які долають проблему. Нарисовцю потрібне заглиблення в суть справи, що здатне привести його до точного розуміння тієї проблеми, яка лежить в основі досліджуваної ситуації, можливих шляхів її подолання та адекватно їх відобразити.

Подорожній нарис – це різновид нарису, який становить опис певних подій, пригод, зустрічей з різними людьми, з якими автор стикається під час творчої поїздки, відрядження. Сюжет такого нарису зазвичай відображає послідовність цих подій, пригод, зустрічей, які і є змістом подорожніх нотаток і вражень журналіста. З усіх нарисових форм подорожній нарис найбільше претендує на несподіваність, «авантюризм» сюжету, оригінальність чи навіть екзотичність образів, ситуацій, що загалом зумовлено характером підготовки цього типу журналістського твору і завданнями журналіста: – описати особисті враження автора щодо населених пунктів, регіонів, країн, які журналіст відвідує, та їх жителів; 155 – розкрити особливості притаманні різним поселенням, державам, виявити характерні для них проблеми (соціальні, політичні, економічні, культурні тощо) і показати унікальні способи їх подолання; – порівняти умови життєдіяльності людей у різних місцевостях тощо.

Розрізняють **три основних типи структури нарису**: хронікальну (пряму та зміщену), логічну (описову, подієву, поєднувальну), вільну (есеїстичну). URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Сучасною модифікацією жанру подорожнього нарису є **трєвелог**, для нього обов'язковими є публіцистичне відображення дійсності та авторська присутність, структура жанру трєвелогу триєдина: людина, шлях, світ. Для сучасного трєвел-медіатексту характерна єдність окремих елементів подорожнього нарису, путівника, репортажу, туристичного рекламного повідомлення. Особливістю форми репрезентації подорожі у цьому жанрі є поєднання вербального, візуального, аудіо тексту. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/25742/1/292_PDFsam_35-2023.pdf

Практична частина:

Підготуйте журналістський матеріал у жанрі нарису: проблемного, портретного чи подорожнього (трєвелогу), на вибір. Оберіть тип структури, за якою буде вибудовано ваш твір: хронікальна (пряма чи зміщена), логічна (описова, подієва, поєднувальна) чи вільна.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 1. Робота над написанням тексту інформаційного характеру: коротка новина

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні ознаки тексту інформаційного характеру, зокрема короткої новини.
2. Поясніть, які елементи структури є обов'язковими для правильно написаної короткої новини.

3. Опишіть особливості мови та стилю, які слід використовувати при створенні коротких інформаційних текстів.
4. Поясніть, як визначити найважливішу інформацію для включення у коротку новину.
5. Підберіть та проаналізуйте тексти 6 новин різних видань із метою набуття досвіду у написанні матеріалів інформаційних жанрів.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

У процесі опанування теми «Робота над написанням тексту інформаційного характеру: коротка новина» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте статтю О. Довженка. Як писати новину. Пройдіть тест за покликанням: URL: <https://medialab.online/news/novyny1/>
2. Опрацюйте матеріал. Як писати текст для новин. URL: <https://www.devyatka.com.ua/kopirajtyng/yak-pysaty-novyny>

Тема 2. Робота над написанням тексту інформаційного характеру: розширена новина

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні структури тексту розширеної новини та їх функції.
2. Опишіть, які елементи інформаційного тексту допомагають зробити розширену новину більш деталізованою і об'єктивною.
3. Поясніть, як правильно використовувати джерела інформації при написанні розширеної новини.
4. Охарактеризуйте роль заголовка та підзаголовків у тексті розширеної новини.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

У процесі опанування теми «Робота над написанням тексту інформаційного характеру: розширена новина» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте розділ «Новини і дійсність» с. 21-29, з книги З. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>

- Опрацюйте розділ «Жанри новинної журналістики» с. 227-257, з монографії С. Костя Журналістика і творчість. URL: https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Kost_2.indd-zhurnalistyka-i-tvorchist.pdf

Тема 3. Особливості створення інформаційного тексту: проблемно-тематичний підхід

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте ключові етапи застосування проблемно-тематичного підходу у процесі підготовки інформаційного тексту, вказавши на його переваги порівняно з іншими методами структурування матеріалу.
- Опишіть основні критерії відбору та формулювання проблеми як центрального елементу інформаційного повідомлення, створеного в рамках проблемно-тематичного підходу.
- Поясніть, як саме тематичне розгортання впливає на логіку і послідовність викладу фактів у інформаційному тексті та яким чином це сприяє кращому засвоєнню інформації цільовою аудиторією.
- Охарактеризуйте типові структурні елементи інформаційного тексту (заголовок, вступ, основна частина, висновки), розробленого з використанням проблемно-тематичного підходу, та опишіть їхню функціональну роль у розкритті заявленої проблеми та теми.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

У процесі опанування теми «Особливості створення інформаційного тексту: проблемно-тематичний підхід» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

- Опрацюйте розділ «Структури новин», с. 45-78 з книги З. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>
- Виконайте вправу, в якій пропонується написати новину на задану тему за покликанням: URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/konstruktor-vprav-irex/pyshemo-novynu/>

Тема 4. Робота над написанням розширеної новини на основі реальної події

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте ключові етапи збору та верифікації інформації для розширеної новинної статті, що ґрунтується на реальній події, та поясніть, як ці процеси впливають на достовірність і повноту кінцевого матеріалу.
- Опишіть особливості структурування розширеної новини (використання "перевернутої піраміди" з елементами narrative/storytelling), та поясніть, як такий підхід допомагає ефективно розкрити контекст, наслідки та бекграунд реальної події.

3. Охарактеризуйте прийоми стилістичного оформлення та наративні техніки (наприклад, цитування, опис сцен, використання деталей), які журналіст може застосувати при написанні розширеної новини, щоб зробити матеріал більш глибоким та залучаючим для читача.
4. Поясніть, чим відрізняється вибір фокусу (кута зору) при роботі над розширеною новиною від короткого інформаційного повідомлення, та опишіть, як визначення цього фокусу впливає на відбір фактів і загальну проблемно-тематичну лінію матеріалу.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

У процесі опанування теми «Робота над написанням розширеної новини на основі реальної події» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте розділ «Побудова новин» с. 81-96, з книги З. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>
2. Опрацюйте статтю «Ефективна структура тексту для категорій: шаблони працюють!». URL: <https://hwork.net/effective-text-structure-for-categories/>

Тема 5. Аналіз студентських інформаційних повідомлень

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні проблемно-тематичні пріоритети та джерела інформації, що переважають у студентських інформаційних повідомленнях, та поясніть їхню залежність від специфіки навчального закладу чи цільової аудиторії.
2. опишіть типові структурно-композиційні моделі (заголовки, ліди, послідовність викладу), які найчастіше використовуються студентами при створенні інформаційних текстів, та поясніть їхню ефективність з точки зору дотримання журналістських стандартів.
3. Охарактеризуйте рівень достовірності, повноти та збалансованості фактів у студентських інформаційних повідомленнях і опишіть найтипівіші помилки, пов'язані з верифікацією даних та представленням різних точок зору.
4. Поясніть, як саме стилістичні та мовні особливості (лексика, тональність, доречність використання професійного сленгу) впливають на сприйняття та якість студентських інформаційних повідомлень, та опишіть шляхи їхнього вдосконалення.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

У процесі опанування теми «Аналіз студентських інформаційних повідомлень» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;

- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте розділ «Вступна частина новин», с. 109-129, з книги 3. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>
2. Опрацюйте статтю «Новини під час війни. Аналіз контенту провідних онлайн-медіа – травень 2023 року». URL: <https://imi.org.ua/monitorings/novyny-pid-chas-vijny-analiz-kontentu-providnyh-onlajn-media-traven-2023-roku-i53779>

Тема 6. Робота над написанням журналістського звіту

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте ключові вимоги до структури та змісту класичного журналістського звіту про подію, і поясніть, як ці вимоги забезпечують оперативність та об'єктивність подачі інформації.
2. Опишіть процес відбору та організації фактів для звіту, присвяченого складній чи динамічній події, і поясніть, як журналіст може дотримуватися принципу неупередженості, висвітлюючи суперечливі моменти.
3. Охарактеризуйте основні стилістичні особливості мови та тональності, притаманні якісному журналістському звіту, та поясніть, чим вони відрізняються від мови аналітичної статті чи коментаря.
4. Опишіть роль первинних джерел інформації (очевидців, учасників, офіційних осіб) у формуванні звіту та поясніть, які методи верифікації слід застосовувати, щоб уникнути помилок і маніпуляцій при цитуванні чи переказі їхніх свідчень.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Робота над написанням журналістського звіту» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте розділ «Стандарти інформаційних повідомлень» с. 131-158, з книги 3. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>

2. Опрацюйте статтю В. Варич «Розвиток жанру звіту на сторінках української періодики: сучасний етап та нові підходу у подачі матеріалів». URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_53_12

Тема 7. Техніка інтерв'ю

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте ключові типи журналістських інтерв'ю (наприклад, інформаційне, портретне, проблемне) та поясніть, як вибір типу впливає на підготовку питань, структуру розмови та стратегію поведінки журналіста.
2. Опишіть техніки активного слухання та невербальної комунікації, які журналіст має застосовувати під час інтерв'ю, та поясніть, як вони сприяють встановленню довіри та отриманню більш відвертих і глибоких відповідей.
3. Охарактеризуйте основні категорії питань (закриті, відкриті, провокативні, уточнюючі) і опишіть правила їхньої ефективною послідовності та формулювання для досягнення мети інтерв'ю.
4. Поясніть, які етичні принципи та правові норми (наприклад, щодо конфіденційності, права на відповідь, коректності цитування) є обов'язковими для дотримання під час проведення та підготовки матеріалу за результатами інтерв'ю, та опишіть наслідки їхнього порушення.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Техніка інтерв'ю» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте статтю «Як підготуватися до інтерв'ю? Базові поради для будь-якого формату» URL: <https://mediamaker.me/yak-pidgotuvatysya-do-intervyu-bazovi-porady-dlya-bud-yakogo-formatu-9770/>
2. Опрацюйте статтю «Правила інтерв'ю: «Завдання журналіста — розповісти історію героя простою мовою». URL: <https://medialab.online/news/pravy-la-vdalogo-interv-yu-zavdannya-zhurnalista-rozpovisty-istoriyu-geroya-prostoyu-movoyu/>

Тема 8. Техніка репортажу

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні вимоги до особистої присутності та ролі журналіста на місці події під час створення репортажу, та поясніть, як його суб'єктивне сприйняття та емоції мають бути трансформовані в об'єктивний, але захоплюючий текст.
2. Опишіть ключові методи збору сенсорної інформації (зображення, звуки, запахи, відчуття) в процесі репортажної роботи і поясніть, як ці деталі використовуються для створення ефекту присутності та "занурення" читача в описану подію.
3. Охарактеризуйте основні композиційні прийоми (наприклад, кільцева композиція, кульмінація, використання "людської історії" як фокусу) при структуруванні репортажу, та опишіть їхню функціональну роль у розкритті теми та підтримці читацького інтересу.
4. Поясніть, чим відрізняється стилістика та мова репортажу від інших жанрів (звіту, статті), і опишіть, як журналіст досягає документальної точності подій, одночасно використовуючи художньо-публіцистичні засоби для емоційного впливу.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Техніка репортажу» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте статтю Катерини Сергацкової: «Репортаж – це занурення у нову реальність». URL: <https://imi.org.ua/articles/katerina-sergatskova-reportaj-tse-zanurennja-u-novu-realnist-i968>
2. Опрацюйте статтю «Репортаж – розповідь про те, що відбулося насправді». URL: <https://ms.detector.media/maister-klas/post/8349/2011-12-27-reportazh-rozpovid-pro-te-shcho-vidbulosya-naspravdi/>
3. Опрацюйте посібник «Репортаж. Крапка. 25 порад для тих, хто пише художні репортажі» URL: <https://posibnyk.reporters.media/>

Тема 9. Робота над написанням тексту аналітичного характеру: проблемного інтерв'ю, коментаря

Питання для самоконтролю

3. Охарактеризуйте ключові відмінності в підході до збору та подачі інформації між проблемним інтерв'ю та коментарем, і поясніть, як ці відмінності впливають на використання джерел та рівень суб'єктивності в обох жанрах.
4. Опишіть процес формулювання аналітичної тези та вибору експерта для проблемного інтерв'ю, та поясніть, як журналіст має скеровувати розмову, щоб отримати глибокий аналіз, а не лише фактичну інформацію.
5. Охарактеризуйте обов'язкові структурні елементи якісного журналістського коментаря (наприклад, актуалізація проблеми, аргументація, авторська позиція, прогноз) та опишіть, як забезпечується логічна переконливість викладу.
6. Поясніть, як у тексті аналітичного характеру (коментарі чи інтерв'ю) досягається баланс між особистою оцінкою автора/експерта та об'єктивним аналізом фактів, і опишіть етичні межі, яких слід дотримуватися при висловлюванні критичних суджень.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Робота над написанням тексту аналітичного характеру: проблемного інтерв'ю, коментаря» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись таких вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Опрацюйте статтю Отара Довженка «Як написати аналітичний текст». URL: <https://medialab.online/news/analitics/>
2. Опрацюйте уривок із книги Катерини Зарембо «Писати аналітику може кожен». URL: <https://voxukraine.org/uryvok-iz-knygy-kateryny-zarembo-pysaty-analityku-mozhe-kozhen>

Тема 10. Робота над створенням аналітичної статті

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте ключові етапи аналітичної роботи журналіста (від формулювання проблеми до висновків) при створенні статті, та поясніть, як забезпечується логічний зв'язок між дослідницькими фактами та авторською інтерпретацією.

2. Опишіть методи систематизації, класифікації та інтерпретації зібраних даних, які використовуються для підтвердження аналітичної тези, та поясніть, як уникнути однобічності й необґрунтованих узагальнень.
3. Охарактеризуйте основні композиційні моделі аналітичної статті (наприклад, проблемно-хронологічна, порівняльна, причинно-наслідкова) та опишіть, як вибір моделі впливає на структуру аргументації та переконливість висновків.
4. Поясніть, чим відрізняється стиль викладу в аналітичній статті від публіцистичного нарису чи інформаційного звіту, і опишіть, як журналіст має поєднувати наукову точність термінології з доступністю викладу для широкої аудиторії.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Робота над створенням аналітичної статті» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись вимог: опрацьований матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Прочитайте статтю «Мистецтво аналізу, або як написати аналітичну статтю». URL: <https://yambus.com.ua/mistetstvo-analizu-abo-yak-napisati-analitichnu-stattyu/>
2. Опрацюйте посібник «Як провести аналітичне дослідження» URL: <https://iaa.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/instrukciya-yak-provesty-analitychne-doslidzhennya.pdf>

Тема 11. Особливості роботи над створенням публіцистичного тексту

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні функції публіцистичного тексту (інформаційна, впливова, виховна) та поясніть, як ці функції визначають вибір теми, цільової аудиторії та загальну тональність матеріалу.
2. Опишіть процес поєднання документальної точності фактів із художніми засобами виразності (образність, емоційність, метафоричність) у публіцистичному тексті, і поясніть, як цей синтез сприяє підвищенню його переконливості.
3. Охарактеризуйте ключові методи аргументації (логічна, емоційна, апеляція до авторитету) та прийоми ведення дискусії, які застосовуються при написанні публіцистики, і опишіть їхню ефективність у формуванні суспільної думки.
4. Поясніть, чим відрізняється позиція автора в публіцистичному тексті від позиції в інших жанрах (науковому, художньому), та опишіть, як журналіст забезпечує відкрите вираження своєї оцінки чи заклику до дії, зберігаючи при цьому етичні стандарти.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Особливості роботи над створенням публіцистичного тексту» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись вимог: матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Прочитайте розділ «Публіцистичні засади» с. 242-245, з книги 3. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL:

<https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>

2. Прочитайте статтю Л. Жванії «Ідеї свободи, правди й боротьби в публіцистичному дискурсі Лесі Українки». URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/4_2025/part_2/12.pdf

Тема 12. Особливості роботи над написанням нарису /тревелогу

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні типи нарисів (портретний, подорожній, проблемний) та поясніть, як вибір типу впливає на структуру, композицію та співвідношення документальності й художнього вимислу в тексті.
2. Опишіть техніки спостереження та фіксації деталей (жести, міміка, елементи оточення), які журналіст використовує для збору матеріалу під час роботи над нарисом, та поясніть, як ці деталі допомагають створити яскравий, життєвий образ чи картину події.
3. Охарактеризуйте способи введення авторського "Я" (суб'єктивної позиції, роздумів, емоцій) у нарис і поясніть, як цей прийом допомагає посилити емоційний зв'язок із читачем, не перетворюючи текст на виключно особистий щоденник.
4. Поясніть, як у нарисі відбувається драматизація подій і психологізація образів героїв, та опишіть стилістичні засоби (метафори, порівняння, ритміка мови), які використовуються для надання публіцистичному тексту художньої виразності.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Особливості роботи над написанням нарису/тревелогу» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати та опрацювати рекомендовану літературу з теми;
- законспектувати відповіді на питання для обговорення;
- виконуючи завдання самостійної роботи, важливо дотримуватись вимог: матеріал має бути обсягом не менше 2 сторінок друкованого та чітко структурованого тексту без помилок.

Завдання

1. Прочитайте розділи «Написання нарисів», с. 161-194, та «Побудова нарису» с. 195-213, з книги 3. Вайшенберга «Новинна журналістика». URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%97%D1%96%D0%B3%D1%84%D1%80%D1%96%D0%B4%20%D0%92%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3.%202004%D1%80.pdf>
2. Опрацюйте статтю О. Меланій, Л. Жванії «Тревелогі: на межі медіа й літератури». URL: <https://volyntext.vnu.edu.ua/index.php/volyntext/article/view/1078>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Довженко О. Як писати новини. URL: <https://medialab.online/news/novyny>.
2. Дрешпак В. Жанрологія журналістських творів: навч. посіб. Дніпро: УМСФ, 2021. 185 с.
3. Дуцик Д. Як трансформуються українські медіа у вогні війни. <https://www.jta.com.ua/trends/yak-transformuiutsia-ukrainski-media-u-vohni-viyny-lectsiiadiany-dutsyk/>
4. Дуцик Д. Що треба знати про основні журналістські жанри. Посібник з журналістської етики. https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-etyka_full.pdf
5. Гігінз Е. Ми – Bellingcat. Онлайн-розслідування міжнародних злочинів та інформаційна війна з Росією / пер. з англ. О. Ємельянова. Київ: Наш формат, 2022. 242 с.
6. Жванія Л. В. Критичне осмислення релігійних питань в публіцистиці Лесі Українки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Том 32 (71). № 4. Частина 3. С. 29–37.
7. Жванія Л. В. Ідеї свободи, правди й боротьби в публіцистичному дискурсі Лесі Українки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2025. Том 36 (75) № 4. С. 63-67.
8. Журналістика незалежної України (відеолекторій). Проєкт Премії Георгія Гонгадзе <https://gongadzeprize.com.ua/zhurnalistika-nezalezhnoi-ukraini>
9. Зінссер В. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів. Київ: «Наш Формат», 2023.
10. Кеппс Р. Як писати про війну. Київ: Смолоскип. 2021. 160 с.
11. Копистинська І. М. Жанри журналістики.. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-3-Жанрів-журналістики.pdf>
12. Копистинська І. Мовні покручі всеукраїнських ЗМІ у період російського вторгнення. Український інформаційний простір. Ч. 10. 2022, КНУКіМ. С. 66-84.
13. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
14. Кость С. Журналістика і творчість: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2023. 562 с.
15. Кузнецова О. Д. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб.: Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 295 с.
16. Кузнецова О. Д. Журналістські публіцистичні жанри преси : навч. посіб.: Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 327 с.
17. Кузнецова Є. Facebook та ЗМІ: Як українські медіа використовують соцмережу №1, а як Facebook змінює ЗМІ. URL: <https://voxukraine.org/facebook-ta-zmi-yak-ukrayinski-media-vikoristovuyutsosmerezhu-1-a-yak-facebook-zminyuue-zmi/>
18. Марушкіна І. Як писати новини: посібник для журналістів. URL: <https://varianty.lviv.ua/files/posibnyk-jurnalista.pdf>
19. Меланій О., Жванія Л. Тревелогі: на межі медіа й літератури. Волинь філологічна: текст і контекст. № 35. 2023, С. 292-306.
20. Мистецтво репортажу: Як зробити аудиторію свідками реальних подій? Лекція Ольги Мусафірової: веб-сайт <https://www.youtube.com/watch?v=heukpaArEyo>
21. Мялковська, Л. М., Жванія, Л. В., & Войтенко І. Г. (2023). Екологічна культура в сучасних медіа в Україні. Обрії друкарства, (2(14), 140–153.
22. Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій / під ред. К. Сільвермана, Ін-т Пойтнера. URL: http://verificationhandbook.com/downloads/verification.handbook_ua.pdf

23. Рус-Моль, Штефан; Шульц, Танев: Журналістика: посібник / Пер. з нім. В. Климченко та В. Олійник; наук. ред. В. Іванов. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2025. С. 78-113. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/zhurnalistika-posibnik-shtefan-rus-mol/>
24. Холоденко О. «Мені погано, коли мовчу». Журналістика незалежної України. Інтерв'ю відомих медійників. В 2 частинах. Частина 2. К.: Паливода А. 2020. 500 с.
25. Чайко О. Особливості роботи журналіста на деокупованих територіях. Як не налаштувати людей проти себе і не зашкодити ні собі, ні іншим. <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/osoblyvosti-roboty-zhurnalista-na-deokupovanykh-teritoriiakh-yak-ne-nalashtuvaty-liudey-proty-sebe-i-ne-zashkodyty-ni-sobi-ni-inshym/>
26. Чекмишев О. Основи журналістики. Київ: Академія. 2021. 168 с.

Допоміжна

27. Kostusiak N., Shulska N., Sadivnychy V., Sydorenko N., Zdikhovska T., Iovkhimchuk N., Bondarenko O. Metaphorization in the Ukrainian Media Discourse in 2022–2023: External Factors, Dynamic Processes, Communicative and Intentional Dimensions. AD ALTA, 2023. Vol.13, . Is 2, 1 (Spec.Is.). P. 40–46.
28. Mialkovska L.; Zhvania L.; Yanovets A.; Tykha L.; Nykoliuk T.; Pimenova O. New Media as Modern Communication Technologies: The Digital Dimension. Khazar University Press. Volume 26, No1, Special Issue, 2023. <https://doi.org/10.5782/kjhss.2023.79.91>. Reuters Handbook of Journalism. URL: https://www.mediareform.org.uk/wp-content/uploads/2015/12/Reuters_Handbook_of_Journalism.pdf
29. Shulska N., Kostusiak N., Bukina N., Kyryliuk O., Zinchuk, Afanasieva O., Levchenko T., Sadivnychy V., Baranova S., Medvid O. Peculiarities of “Unified News” Television Broadcasting: (Non)Adherence to Professional Standards, Language and Ethical Norms. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2024. Vol.14. Is.1 (Spec.Is.). P. 82-88.
30. The European Alliance of News Agencies (EANA). URL: <https://www.newsalliance.org/>.
31. Yablonskyu M., Mialkovska L., Hrysiuk V., Zhvania L., Nykoliuk T., Tykha L, Sadova L. Leveraging Media and Public Relations Strategies to Advance Sustainable Development: Approaches, Frameworks, and Tactics in Modern Conditions. Grassroots Journal of Natural. Vol.7 No.3 (December 2024). s253-s269, ISSN: 2581-6853 | CODEN: GJNRA9 | Published by The Grassroots Institute Website / URL: [#https://grassrootsjournals.org/gjnr](https://grassrootsjournals.org/gjnr)

Інформаційні ресурси

32. Агентство “Асошіейтед Прес” <http://www.ap.org>
33. Агентство “Інтерфакс” www.interfax-news.com
34. Агентство “Кіодо Цусін” www.kyodo.co.jp
35. Агентство “Сінхуа” www.xinhua.org
36. Агентство “Томсон-Ройтерс” <http://www.reuters.com>
37. Агентство “Франс Прес” <http://www.afp.com>
38. Агентство “Укрінформ” URL: www.ukrinform.ua
39. Агентство “УНІАН” URL: www.unian.net
40. Агентство “Українські новини” URL: <http://ukranews.com>
41. Альянс Середземноморських інформаційних агентств www.aman-alliance.org
42. Об’єднання європейських інформаційних агентств <http://www.newsalliance.org>
43. Організація інформаційних агентств Азійсько-Тихоокеанського регіону www.oananews.org
44. Причорноморська асоціація національних інформаційних агентств – ПАНІА <http://bsanna-news.ukrinform.ua>
45. Рекомендації Незалежної медійної ради щодо принципів запрошення гостей і титрування експертів в інформаційно-аналітичній журналістиці: <https://mediarada.org.ua/recommendations/2/>
46. Рекомендації КЖЕ щодо висвітлення тем, пов’язаних з українськими військовополоненими: <https://cje.org.ua/statements/shchodo-vysvitlennia-tem-pov-iazanykh-iz-ukrainskymu-polonenyumu/>

47. Телевізійна мережа новин “BBC” <http://news.bbc.co.uk>
48. Телевізійна мережа новин “CNN” <http://www.cnn.com>
49. Телевізійна мережа новин “Аль-Джазіра” <http://english.aljazeera.net>
50. Український репортажний журнал Reporters: <https://www.reporters.media/>
51. Федерація арабських інформаційних агентств. URL: www.fananews.com
[vidkrytymy-d anumu-ta-pereviriaty-informatsiiu/](#)

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Практикум з фаху [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Медіакомунікації та PR галузі знань 06 Журналістика, спеціальності 061 Журналістика денної та заочної форм навчання / уклад. Л. В. Жванія, Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 48с.

Комп'ютерний набір : Л.В. Жванія

Редактор: Л. В. Жванія

Підп. до друку 2025р.
Папір офс. Гарнітура Таймс.
Ум. друк. арк. ____ . Обл.-вид. арк.
Тираж ____ прим.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018 м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ВІП ЛНТУ